

naš tednik

Letnik XXVII — Številka 43 23. oktobra 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

Prazniki

Imamo vrsto družinskih praznikov, vrsto cerkvenih praznikov, imamo pa tudi državni ali narodni praznik.

Državni ali narodni praznik je ali spominski dan na zmago na bojnem polju ali spominski dan na mogočno zmago na gospodarskem področju, je pa lahko tudi spominski dan na narodno ponižanje kakor je bil pri Srbih Vidov dan spomin na poraz na Kosovem polju 28. 6. 1389.

Prihodno nedeljo bomo v Avstriji obhajali državni praznik. Zaradi tega je prav, da pogledamo malo nazaj na naloge in vloge, katero je imel državni praznik v preteklosti.

12. novembra 1918 je provizorični parlament na Dunaju sklenil, da se bo imenoval preostanek monarhije Deutsch Österreich = Nemška Avstrija, ki naj bo del Nemčije. Zmagovalci prve svetovne vojne so tako poimenovanje prepredili in prepovedali priključitev k Nemčiji.

12. november je ostal državni praznik prve avstrijske republike do leta 1938. Pač pa to ni bil narodni praznik, marveč samo državni praznik brez vsebine, samo dela prost dan. Narodni praznik pa ima nalogo, da državljano vedno spet utrjuje zavest njihovih pravic do države, v enaki meri pa naglašuje tudi dolžnosti do države. Ker avstrijski narodni praznik te svoje dolžnosti ni izpolnjeval, je državljanska zavest vedno bolj upadala in tako je moralo priti do katastrofe.

13. marec 1938 ali vsaj spomin na ta dan, bi lahko obhajali kot dan žalovanja, ker je Avstrijo pohodila nemška vojska z avstrijsko legijo na čelu. Ljudsko glasovanje 10. aprila 1938 je to katastrofo še potrdilo.

27. aprila 1945 so sovjetske čete osvobodile Dunaj, pri nas raje pravijo, da je bil Dunaj zaseden od Sovjetov.

8. maja 1945 je bil proglašen konec druge svetovne morije, tudi ta spominski dan hočemo pozabiti.

15. maja 1955 je bila na Dunaju svečano podpisana državna pogodba, ki daje Avstriji politično svobodo, ji omogoča svobodo, ji omogoča odločanje na gospodarskem področju, kolikor je tako prosto odločanje pri gospodarski medsebojni povezanosti sploh mogoče, ji garantira, da se zasedbene sile tekom devetdesetih dni umaknejo iz Avstrije, ji prepusti, da se vdruži v OZN. Ta državna pogodba pa nalaga državi tudi gotova bremena in obveznosti. Te obveznosti je Avstrija v polni meri in že predčasno izpolnila glede člena 22 državne pogodbe, ki se tiče obveznosti do Sovjetske zveze.

Ostal pa je v veliki meri neizpoljen člen sedem državne pogodbe, ki je tudi že internacionaliziran s tem, da je del meddržavnega pakta.

Veseli je nad to doseženo svobodo je bilo neizmerno in začeli so parlamentarci ugibati, kateri dan bi napravili za državni praznik ali bolje za narodni praznik. Bil je na razpolago državni praznik prve republike 12. novem-

Jasna volja zaupnikov na krajevnih sestankih Narodnega sveta:

Štetje je treba z vsemi sredstvi onemogočiti!

Dobro obiskani so bili konec zadnjega tedna krajevni sestanki Narodnega sveta koroških Slovencev: taki informacijski sestanki so bili v Zahomcu, občina Straja vas, na Djekšah, v Kotmari vasi ter v Žitari vasi. Na teh sestankih je govoril namestnik osrednjega tajnika NSKS Karel Smolle.

Na vseh sestankih je predvsem prišlo do izraza odklanjanje štetja manjšine. Zaupniki in sodelavci po občinah so izjavili, da se bodo na vso moč zoperstavili takemu štetju in ga skušali z vsemi sredstvi preprečiti. V diskusiji je bilo rečeno, da objektivnosti pri štetju-ugotavljanju sploh ni za pričakovati, kajti že dosedanja navadna — „statistična“ — ljudska štetja so prikazala, kako malo so vsem številnim komisarjem ter drugim organom, ki se ukvarjajo z izvedbo štetja, vredne želje slovenskega življa. Kajti že pri navadnih štetjih so že odklonili dvojezično besedilo vprašalne pole, kajti le taka pola bi odgovarjala enakopravnosti slovensčine. Vendar tudi dvojezična pola pri ugotavljanju ne bi spremenila protimanjšinskega značaja takega preštevanja.

Tudi spomenica osrednjih organizacij ob 20-letnici podpisa državne pogodbe je bila dolžna obširne diskusije. Diskutanti so eno-umno zahtevali, da naj se tudi nem-

ber, ponujal se je 27. april kot dan osvoboditve avstrijske prestolice, v oči je bodel 8. maj kot dan brez-pogojne kapitulacije Nemčije, ker je Avstrija kot država postala prva žrtev nemškega nasilja, še bolj smo vsi pričakovali, da bo vseavstrijsko praznovanje na dan podpisa državne pogodbe 15. maja. Stranki velike koalicije ÖVP in SPÖ sta se domenili, da naj bo 26. oktober avstrijski narodni praznik, ker so 26. oktobra 1955 vse tuje sile zapustile Avstrijo. Sporno je bilo še vprašanje, ali naj bo to državni praznik ali naj bo narodni praznik „Staatsfeiertag“ ali „Nationalfeiertag“. Parlament je odločil ime tega dne in tako praznujemo 26. oktober vsako leto kot narodni praznik = „Nationalfeiertag“. Zdi se nam pa, da tudi po dvajsetih letih nismo dojeli smisla narodnega praznika, ki ne more obstajati iz sprehodov v lepo naravo, ki se nam kaže v jesenski krasoti, marveč mora biti državljanom jasno pokazan položaj, v katerem smo, kake dolžnosti imajo državljani in kake pravice smejo terjati od svoje domovine. Premalo je, se zanašati na dogodke, ki bi eventualno mogli nastati pri tem ali drugem sosedu. Če bomo imeli doma vse v redu, nas noben dogodek ne bo presenetil; podlaga vsemu pa mora biti izpolnjena državna pogodba, ker je ta osnova naše države.

Železna Kapla dobi slovenskega zdravnika

Številne važne točke so bile na sporedu zadnje občinske seje v Železni Kapli. Toda nihče od občanov Železne Kaple se za to ni interesiral. Eden od vzrokov je gotovo tudi manjkajoča transparentna dogajanja občinske politike. Kajti v Železni Kapli traja navadna občinska seja kvečjemu tričetrt ure, skoraj nikoli pa uro. Tokrat pa je bilo le drugače: pri točki šest — pomoč za nakup merjascev se je javilo k diskusiji šest govornikov — vključno župana. Šlo je v bistvu za to, ali skoči merjasec druge kategorije bolje kot merjasec tretje kategorije. Končno je bilo po več ko polurni diskusiji sklenjeno, da subvencionira občina merjasce 2. in 3. kategorije s 4000 šilingi za merjasca. Slovenski namestnik ob-

činskega odbornika Andrej Rapold je opozoril na težave, ki jih imajo kmetje, ki vzdržujejo merjasce.

Železna Kapla bo dobila tudi slovenskega zdravnika: občinski očetje so soglasno sklenili, da sprejmejo pogoje, na podlagi katerih se misli naseliti v Železni Kapli dr. Jelen, absolvent Slovenske gimnazije.

Občinsko zdravilišče je zahtevalo še dodatna sredstva. Tako so morali najeti še en kredit, da pokrijejo — vsaj zaenkrat — stroške, ki so nastali zaradi izredne draginje. Skupni obračun: 23,5 milijonov. Obnovitev občinskih hiš, kanalizacija Železne Kaple ter dodatni proračun so bile ostale teme. Prav tako je občina sklenila, da izda poseben prospekt. Pri tej točki je

slovenski občinski odbornik Lado Hajnžič zahteval natančnejše razjasnjevanje. Po poldrugi uri je župan Lubas mogel zaključiti sejo.

Mladinski seminar Alpe-Jadran

S sprejemom, ki ga je dal deželni glavar Wagner in na katerem je izrekel pozdravne besede tudi jugoslovanski generalni konzul Bojan Lubej, se je v torek zvečer začel četrti mednarodni mladinski seminar Alpe-Jadran, ki je tokrat razširjen tudi na Hrvaško in na Štajersko. O poteku prireditve bomo poročali obširneje v naslednji številki.

ški otroci učijo na dvojezičnem ozemlju slovensko, kajti tudi slovenski otroci morajo znati nemško. Taka rešitev ne bi odgovarjala le enakopravnosti prebivalcev takih občin, ampak bi se na ta način izognili tudi marsikateremu nesporazumu, ki pač nastane, če kdo jezika svojega partnerja ne pozna.

V Žitari vasi je bilo kritično rečeno, da so kontakti med centralo in bazo prereditve, glede spomenice pa so izrazili mnenje, da koroški Slovenci z majhnimi koncesijami ne bodo dosegli pri zvezni vladi ničesar. Treba je vztrajati na svojih pravičnih zahtevah.

Na Djekšah, kjer je sestanku prisostvoval tudi osrednji tajnik NSKS in slovenski občinski odbornik Filip Warasch, so poleg narodnih problemov bili tudi občinski in lo-

kalni problemi v ospredju debate.

V Kotmari vasi so somišljeniki NSKS glede izpolnitve člena 7 dejali, da mora Avstrija tudi z dejalnimi pokazati, da je pravna država. Sploh pa potrebujemo koroški Slovenci v našem boju še več samozavesti. Pozdravili so tudi, da Jugoslavija budno spremlja razvoj koroških Slovencev ter ugotovili, da ima Jugoslavija pravno in moralno dolžnost in pravico, da urgira izpolnitev člena 7, ki po več kot dvajsetih letih v bistvenih točkah slej ko prej ni izpolnjen. Tako prizadevanje, so naglasili domačini, je konec koncev tudi v interesu Jugoslavije same.

Na Zahomcu so aktivisti prišli do spoznanja, da ne zadostuje samo, da obstaja vaška skupnost in vzajemnost, ampak je treba tudi organiziranega dela s centrale.

Nova cerkev v Šmihelu

Belo-rumena zastava je visela v stolpu šmihelske farne cerkve v nedeljo, ko se je zbrala fara in veliko število ljudi iz drugih krajev k posvetitvi novozgrajene farne cerkve. Samo stolp in prezbiterij imata še prvotno obliko, sta del prvotne stavbe. Ladja je docela nova in za sedem metrov širša kot je bila stara cerkev. Preostali deli cerkve pa so temeljito prenovljeni. Stroški za izgradnjo znašajo 5 milijonov šilingov.

V nedeljo je škof dr. Köstner ob asistenci duhovščine ponovno posvetil novo cerkev. Škof je imel

tudi dvojezično pridigo. Eden od stranskih oltarjev v njej je prav tako nov.

Kako se bodo pokrili stroški? Prebivalstvo je bilo zelo radodarno, tudi občina Pliberk se je izrekla za podporo. Vsekakor sta oba dušna pastirja, dekan Kristo Srienc ter prizadevni kaplan, Hanzej Dersula, imela pri gradnji velike zasluge.

Ob priliki prezidave cerkve je postalo tudi pokopališče premajhno: Zato sedaj vodi od cerkve gor lepa pot na bližnjo višino, kjer bo mesto za novo pokopališče.

Knjižni prevajalci na Koroškem

Predstavniki Združenja jugoslovanskih knjižnih prevajalcev so na Bledu imeli do nedelje letošnji kongres, ki je bil letos v znamenju 150-letnice koroškega bukovnika in prevajalca Andreja Schuster-Drabosnjaka. V ta namen so potem prevajalci v nedeljo napravili ekskurzijo na Koroško, kjer so obiskali vojvodski prestol na Gosposvetnem polju, dom Miklove Zale v Svatnah in kot osrednjo točko obiska Kostanje, kjer je živel in deloval Drabosnjak. S seboj so prinesli knjižni dar, ki so ga izročili predsedniku SPD „Drabosnjak“ na Kostanjah, Janezu Lesjaku, ki je imel za goste tudi jedrnat nagovor.

Pevci domačega prosvetnega društva „Bilka“ Bilčovo so v nedeljo zapeli dobrodošlico skupini Združenja jugoslovanskih knjižnih prevajalcev, ki so se ob obisku Koroške ustavili tudi pri Miklavžu; predsednik NSKS dr. Joško Tisch-

ler in predsednik ZSO dr. Pavel Apovnik sta skupino pozdravila ter opozorila na njih dolžnost, da bodo v svojem delokrogu zagovorniki koroških Slovencev in jim na ta način pomagali.

Kreisky zmerja Wiesenthala

Zvezni kancler dr. Bruno Kreisky je ponovno napadel vodjo judovskega dokumentacijskega centra Simona Wiesenthala. Dolžil ga je, da je le osebno proti Kreiskemu. Glede Petra pa je dejal Kreisky, da bi mu odsvetoval postati zvezni prezident pri taki preteklosti. Da pa je Kreisky Petra hotel pri taki preteklosti napraviti za podkanclerja, seveda v tem primeru ni pomembno. (Berite tudi na 3. strani)

Na vseh teh sestankih so bili krajevni zaupniki veseli skupnega nastopa osrednjih organizacij v manjšinskih zadevah ter tozadevne složenosti. Osrednji organizaciji morata delati odkrito politiko, toda ne smeta se zanašati, da bo kdorkoli odrešil Slovence. Prav tako so prišli zaupniki do spoznanja, da pomenita ugotavljanje manjšine in pospeševanje manjšine kontradikcija, da sta ta dva pojma nezdržljiva, če pa bi bila, bi pomenila skupno nesmisel. Razen tega bi pri vsakem štetju bil rezultat do ločen teritorij. Pol leta pa deželnozborskih volitvah je prišlo do izraza tudi prepričanje, da je bila odločitev 2. marca za KEL edino pravilna. Prizadevanja NSKS, hoditi po tej poti naprej, so povsod pozdravili.

V četrtek je bil informacijski sestanek Narodnega sveta na Radišah, občina Žrelec, kjer je predaval podpredsednik NSKS dr. Matevž Grilc. Radiše od 1. januarja 1973 niso več samostojna občina. — V petek pa je osrednji tajnik NSKS Filip Warasch predaval v šentru-pertske gospodinjstvi šoli za občino Velikovec.

Športni novinar postal šef KTZ

Do dalekosežnih personalnih sprememb je prišlo v socialističnem dnevniku „Kärntner Tageszeitung“: dosedanjí glavni urednik ter vodja založbe Josef Kreutz je svoji funkciji odložil, potem ko je že večkrat bil v nevarnosti, da ga odžagajo. Kot naslednika je predsedstvo SPÖ soglasno imenovalo dosedanjega šefa športnega resorja KTZ, Ernsta Primoscha. Kot piše KTZ, je Primosch „eden od najboljših profiliranih novinarjev Avstrije“.

Njemu ob strani bosta stala kot poslevojni založbe prokurist Helmut Fanzott ter šef „Ringwerbung“ Erich Repar.

FRANCO TEŽKO ZBOLEL

● Španski diktator Franco je na bolniški postelji: na neki vladni seji je dobil srčni napad, tako da se ga morali prepeljati direktno s seje v bolnišnico. Sprva so oficialni krogi le trdili, da ima stari diktator gripo, toda medtem je celo južnoafriški srčni specialist dr. Christian Barnard prispel v Madrid. Informirani krogi dvomijo, če bo Caudillo mogel še pomagati. Okoli bolniške postelje 87-letnega se zbira poleg ministrskega predsednika Navarra in drugih vladnih predstavnikov tudi princ Juan Carlos. Toda medtem diha Franco že v šotoru s kisikom.

„Mir 75“ v Slovenjem Gradcu - otvorjen

Na republiški proslavi 30-letnice OZN v Slovenj Gradcu je imela slavnostni govor članica predsedstva SRS Vida Tomšič, ki je v svojem izjavljanju izrazila priznanje Slovenj Gradcu in hkrati orisala odnos Jugoslavije do ideje ZN.

Potem ko je Vida Tomšič orisala dosedanjo zgodovinsko pot OZN, še posebej njene akcije za mir in hkrati njen dragoceni prispevek v

boju proti kolonializmu, kar je omogočalo hitrejšo osveščanje narodov in njihovo medsebojno povezovanje, se je ustavila pri današnjem gospodarskem neravnovesju v svetu. Dežele v razvoju, ki predstavljajo 70 odstotkov svetovnega prebivalstva, razpolagajo s samo 30 odstotki svetovnega dohodka.

„Postalo je očitno, da je nemogoče doseči enoten in skladen razvoj mednarodne skupnosti v pogojih starega ekonomskega sistema. Zato so neuvrščene dežele začele akcijo za nove ekonomske odnose v svetu. Kriza dosedanjega ekonomskega in političnega sistema je odprta, OZN je prizorišče in tribuna boja za novi ekonomski sistem.“

Vida Tomšič je naglasila, da je politika neuvrščene v bistvu politika uresničevanja načel ustanovne listine OZN. Z njo se boj za mir povezuje z bojem za preoblikovanje sveta, za izkoreninjenje vseh oblik neenakosti in neenakopravnosti, razlikovanja, zatiranja in izkoriščanja.

„Svetovna razsežnost politike neuvrščene je postala izraz najglobljih teženj večine človeštva. Neuvrščeni ne dvigajo več samo svojega glasu kot vest človeštva, ampak so postali učinkovit dejavnik svetovne politike, ki vse bolj neposredno posega v razvoj mednarodnih odnosov.“

Ko je opozorila na dejstvo, da raste nova enotnost človeštva, ki je v sedanjem času podobna oni, kakršna je nastajala nekoč pod grozečimi udarci fašizma, se je Tomšičeva zadržala tudi pri nekaterih konkretnih konferencah in naglogah, kot so vprašanja okolja, rasti prebivalstva, lakote in položaja žensk.

„Tudi letošnja svetovna konferenca v mednarodnem letu žensk v Mehiki je na vprašanje, kaj povzroča množično zaostajanje, bedo, nepismenost žensk po svetu in njihovo neenakopravnost, odgovorila v Mehiški deklaraciji, da ne gre le za humanitarno akcijo, ampak za mnogo več! Sedanje stanje med-

narodnih gospodarskih odnosov resno ovira uspešnejšo uporabo vseh človeških in materialnih potencialov, za pospešitev razvoja in za izboljšanje življenjske ravni v razvijajočih se državah, da bi odstranili lakoto, smrtnost otrok, nezaposlenost, nepismenost, nevednost in zaostalost, ki so skrb vsega človeštva in še posebej žensk. Zato je nujno, da vzpostavimo in pospešeno uveljavimo novo mednarodno gospodarsko ureditev, katere temeljni sestavni del je listina o ekonomskih pravicah in dolžnostih držav, temelječo na pravičnosti, suvereni enakopravnosti, soodvisnosti, skupnem interesu, sodelovanju vseh držav ne glede na njihove družbene in gospodarske sisteme, na podlagi miroljubne koeksistence ter skrbi vse mednarodne skupnosti za gospodarski in družbeni napredek vseh dežel in še posebej dežel v razvoju; ter na napredku vseh držav mednarodne skupnosti.“

Nedavni največji sestanek neuvrščene, konferenca ministrov v Limi, kjer je sodelovalo 107 delegacij — članic, opazovalcev in gostov, je posebej poudarila, da se sodobna vprašanja sveta ne morejo reševati parcialno, a še manj v okviru zaprtih grupacij, ampak le v okviru najširšega enakopravnega mednarodnega sodelovanja.

S svojim bojem za nove mednarodne odnose, za emancipacijo vseh narodov, krepijo neuvrščeni svetovno fronto protiimperialističnih sil in bistveno spreminjajo razmerje moči družbenih sil na svetu v prid silam napredka, miru in socializma.“

Ko je omenila odpor nekdanjih nosilcev politike imperializma in neokolonializma takim nujnim spremembam v korist večine človeštva, je med ohrabrujočimi dogodki novejšega mednarodnega razvoja posebej omenila nedavni uspešni sklep konference o evropski varnosti in sodelovanju v Helsinkih. „Helsinška listina obvezuje vse evropske države, da svoje odnose uravnavajo v duhu načel, ki so bila

na evropski konferenci tako soglasno in slovesno potrjena in ki so v bistvu načela OZN.“

Eden prvih znakov novega duha v evropskih odnosih je prav gotovo doseženi sporazum med Jugoslavijo in Italijo, ki so ga ljudje na obeh straneh meje sprejeli z zadovoljstvom. Za nas v Jugoslaviji, ki poznamo razsežnosti fašističnega nasilja, je še posebej ohrabrujoče, da je prišla do izraza odločnost odgovornih političnih krogov sosedne Italije, da ne popuščajo neofašističnim in drugim netilcem narodnostnega sovraštva in sovražnikom sodelovanja z Jugoslavijo.

Pričakujemo, da bodo helsinški sklepi ugodno vplivali na urejanje nerešenih vprašanj med nami in drugimi sosedmi, zlasti pa na položaj naših manjšin v zamejstvu. Ob tem še posebej mislim na položaj naših manjšin v Avstriji, kjer ne uveljavljajo zadovoljivo njihovih pravic, ki jim pripadajo ne le po načelih OZN, ampak tudi po državni pogodbi o ustanovitvi neodvisne, demokratične Avstrije.“

V sklepnem delu govora se je Vida Tomšič dotaknila tudi še vedno tlečih nevarnosti za mir in prihodnost človeštva na svetu. „Proces popuščanja napetosti v Evropi ogrožajo tisti, ki ga omejujejo na blokovsko sporazumevanje in le na eno geografsko področje. Dokler se v neposredni bližini Evrope, na bližnjem vzhodu, vzdržuje žarišče vojne nevarnosti, se širi napetost na celotno področje Sredozemskega morja in še naprej. V grozljivem obsegu se nadaljuje oboroževalna tekma. Sporazumevanje med velikimi silami, ki se opira na ravnotežje strahu, sicer trenutno zmanjšuje nevarnost jedrskega spopada, ne daje pa narodom zagotovila varnosti, neodvisnosti in miru — predvsem pa ne omogoča uporabe dosežkov tehnike in ogromnih sredstev za razvoj. In končno: odprtost za dialog med razvitimi in deželami v razvoju glede bodočega ekonomskega sistema v svetu je šele možnost in še ni dala rezultatov.“

ÖVP išče izhod iz porazov

Po tradicionalni jesenski klavzuri kluba poslancev SPÖ je internirala tudi ÖVP svoje deželne poslance. Po enodnevni klavzuri so Bacher in njegovi pred tiskom povzeli glavne cilje politike ÖVP v naslednjem letu.

Sprva je klavzura morala seveda vzeti na znanje trezne številke zadnjih parlamentarnih volitev in volitev v razne sindikate, ki za ÖVP niso iztekle zelo ugodno, kot se je izrazil deželni sekretar ÖVP dr. Alois Paulitsch. Kot majhen trošt zase in za svojo stranko je omenil

Paulitsch, da je koroška ÖVP dosegla četrti najboljši rezultat v zveznem merilu.

V naslednjih mesecih nameravajo na okrajni ravni analizirati izhod volitev ter na krajevni ravni izmenjati nekaj ljudi. Ali kot se sliši v besedilu ÖVP: „Najboljši mož na pravo mesto“. Ali bodo personalni zaključki na krajevni ravni dejansko konsekvantni ali se krajevni funkcionarji ne bodo zadovoljili z reformo in izmenjavo oseb le na krajevni ravni, bo prav tako prikazala bližnja prihodnost.

Strankin šef Bacher je dejal, da

so rezultati zadnjih volitev po okrajnih precej raznoliki ter da se ne da razbrati enotne tendence, razen da ÖVP ni uspelo, da bi pridobila zopet nazaj tistih njenih večjih volilcev, ki so 2. marca volili KEL.

Glede manjšinske politike pa ÖVP prav tako vztraja na ugotavljanju manjšine. Glede dvojezičnih napisov zahteva ÖVP 25% delež manjšine, da bi sploh prišlo do napisov. Kot podlago za ta zakonski ukrep predlaga ÖVP, naj bi služile tiste občinske meje, ki so obstajale leta 1955, ob podpisu državne pogodbe.

mentarju „Tanjug“ k temu obisku.

Obe državi sta izrazili pripravljenost za pospeševanje bilateralnih odnosov na meddržavni ravni, ker ni odnosov med strankama.

PORTUGALCI NAJ ODDAJO OROŽJE

Portugalski državni predsednik Costa Gomes je izdal povelje, naj vsi prebivalci, ki so si „organizirali“ na ilegalen način vojaško orožje, to orožje zopet oddajo. To naj bi se zgodilo v teku enega tedna. Če bodo potem še koga zasledili z ilegalnim orožjem, mu preti večletna kazen. V zadnjem času je med vojaščino prišlo do vedno številnejših pojavov nediscipline. Nekateri oddelki vojske so orožje javno razdelili civilnemu prebivalstvu.

Kratke vesti

POŠTNI TARIF:
VEČ KOT 50% DRAŽJI

S prvim januarjem bodo povišani tarifi za poštne usluge; povišanje znaša nad 50%, ponekod tudi dve tretjini, pa tudi po 100%. Pismo bo namesto doslej 2 šilinga zahtevalo znamko za tri šilinge, tiskovine namesto 1.50 šil. 2.50 šil., priporočeno pismo ter ekspresno pismo bo zahtevalo dodatek po 8 šil., karta v inozemstvo namesto 2.50 šil. odslej 4 šilinge, priporočeno pismo dodatek 10 šilingov. Navaden telegram bo stal 20 šilingov, doslej 14 šilingov. Edini trošt: te cene predvideva vladni osnutek, korektura tarifov „ni izključena“. Vsekakor pa bo pošta odslej draga zadeva.

CIONIZEM BIL OBSOJEN

V socialnem odboru UNO je bil v soboto cionizem obsojen kot vrsta rasizma. 70 proti 29 delegatov je glasovalo za ta predlog. Države tretjega sveta so skoraj vse „obso-dile“ cionizem, zahodnoevropske države pa so glasovale proti temu predlogu, med njimi tudi Avstrija. Cionizem je judovsko gibanje, ki je nastalo v 19. stoletju zaradi pritiska antisemitizma. To gibanje se je zavzemalo od vsega začetka za vrnitev po vsem svetu razkropljenih Židov v prvotno domovino Palestino in za preusmeritev židovske skupnosti: iz verske skupnosti naj bi nastala narodna skupnost. Zadnji sklep OZN pomeni torej prvi korak za uničenje Izraela. Ameriški poslanec je imenoval to resolucijo nespodobno. Izrael je resolucijo označil kot ukrep proti „osnovni pravici judovskega ljudstva, biti narod“.

NEW YORK PRED BANKROTOM

Največje mesto Združenih držav Amerike in finančno središče vsega sveta New York je pred bankrotom. Dolgovi mesta so tako narasli, da je morala občinska uprava seči k radikalnim ukrepom: 2500 učiteljev je izgubilo službo, tudi veliko število cestnih pometalcev, tako da v New Yorku pometalcev narašča tudi smrad. Sedaj je učiteljski sindikat — kljub temu, da so odpustili toliko učiteljev — bil vendar pripravljen, da mestu pomaga in mu posodi 150 milijonov dolarjev. Toda ta denar pomaga le nekaj dni, da se pokrijejo najhujše obveznosti. Ameriški predsednik Gerald Ford je zaenkrat trdovratno odklonil državno pomoč mestu, ker se boji, da bi potem tudi druga mesta zahtevala podobno podporo.

KISSINGER NA KITAJSKEM

Ameriški zunanji minister Henry Kissinger se mudi na obisku na Kitajskem, kjer se je pogovarjal z namestnikom ministrskega predsednika Ču En Laja ter Mao Ce Tungja, Teng Hsiao-Pingom. S tem je zadobil Kissingerjev obisk le največjo pomembnost. ZDA so zagotovile, da odnosi med njimi ter Sovjetsko zvezo niso naperjeni proti Kitajski, da ti odnosi nimajo namena motiti strateški red in ravnovesje v svetu. Prav tako je Kissinger potolažil Kitajce, da letos ne bo več prišlo do obiska Brežnjeva v ZDA, ker načelni problemi v zvezi s konferenco o razorožitvi (SALT) še niso uglaseni. Kissinger je prav tako izrazil pripravljenost ZDA, da še dalje zmanjša svojo vojaško navzočnost na Tajvanu, kjer je že danes samo četrtina navadne ameriške posadke. — Kitajci zopet imajo skrbi v zvezi s helsinško konferenco, kjer se je Sovjetska zveza precej porinila v ospredje. — Glede položaja v vzhodni Aziji je izjavil Kissinger, da ZDA hočejo diplomatsko priznati tudi Severno Korejo, če bi Sovjetska zveza ali Kitajska priznali Južno Korejo.

Bijedić bil na Kitajskem

Obisk jugoslovanskega ministrskega predsednika Džemala Bijedića na Kitajskem je potrdil, kar zadene Jugoslavijo, dinamiko njenih kontaktov ter prakse, da razvija z vsemi državami prijateljske odnose na podlagi enakosti, nemešavanja, medsebojnega priznanja ter obojestranske koristi. Tako je jugoslovanski premier obiskal v zadnjih šestih mesecih veliko število držav, med drugim ZDA, Sovjetsko zvezo in sedaj Kitajsko. Ti

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

~ ~ ~ ~ ~

Kaj je sploh sionizem? Gibanje za nacionalno združitev Judov (gl. Slovenski pravopis, 1962, str. 783). Že vedno so si želeli Judje vrnitve v domovino svojih pradedov, v Palestino. Kdor količjak pozna zgodovino Palestine, mora priznati, da so razni mogočni narodi skušali izgnati Jude iz te dežele. Tako npr. Asirci leta 722 pr. Kr. (prvi množični izgon kakega naroda), Babilonci 986 pr. Kr. (babilonska sužnost). Rimljani so Jeruzalem razrušili leta 70, cesar Hadrijan (1. pol. 2. stol. po Kr.) je odredil dokončni izgon Judov iz Palestine. Pregarjanja Judov so znano dejstvo. Krščanstvo si je nakopalo krvavo krivdo.

Konec prejšnjega stoletja je začel dunajski časnikar Theodor Herzl — prav zaradi stalno hujšega antisemitizma v Evropi, npr. proces proti judovskemu častniku francoske armade Dreyfusu — idejo o judovski državi, ki naj bi bila v Palestini. Tam pa so tedaj imeli večino Arabci. Po drugi svetovni vojni, po doživetju nacističnih zločinov — več kot 6 milijonov Judov uničenih — so v OZN sklenili, naj se Palestina razdeli v judovsko in arabsko državo. Odločilni glas za ustanovitev države Izrael je oddal menda prav sedanji sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, tedaj zastopnik pri OZN. Arabci so začeli bojni spopad proti Izraelu, na bojnem polju so doživeli poraz. Vprašanje palestinskih beguncev je še danes gordijski vozle bližnjevzhodnega zapleta. Navaliti vso krivdo Izraelu je izredno lahko, služi pa samo lažni propagandi. Arabci imajo vsaj toliko krivde kot Izraelci. Namesto da bi skušali Palestince vključiti kot enakopravne državljane v svojo družbo, so jih tlačili v begunska taborišča, ki so postala sčasoma to, kar so danes. Neusahljiv vir nemirov in nasilnosti.

Izrael je član OZN, ima urejene diplomatske odnose s številnimi državami — tudi SZ bi jih spet rada navezala —, vrhu tega pa je edina urejena demokratična država Bližnjega vzhoda.

Arabcem ni uspelo, da bi dosegli izključitev Izraela iz OZN. Zdej pač poskušajo to doseči skozi zadnja vrata. Sionizem je osnova, na kateri so ustanovili to državo. Treba je torej proglasiti to osnovo kot zločinsko, kot rasistično. Ker pa razisem nasprotuje osnovnim pravilom OZN, bo treba tako državo prej ali slej izključiti iz te svetovne organizacije.

Kot naslednji korak bo najbrž sledil sklep o likvidaciji Izraela kot države. Likvidacija pod pokroviteljstvom OZN. ježek

Izvršni odbor AIDLCM je na sejah, ki jih je imel v Lyonu, ugotovil, da, odkar je Združenje imelo svoj kongres v Ustaritzu (Ustaritzu) (julija 1974), se celotni položaj jezikovno-kulturnih manjšin ni sploh izboljšal in da se je v preštevilnih primerih nasprotno celo poslabšal. Na podlagi tega ugotavlja:

V Franciji: kljub temu, da je na podlagi odgovorov, ki jih je naše združenje prejelo od najvišjih forumov te države na našo spomenico, poslano s kongresa v Ustaritzu, bilo pričakovati nekatere spremembe, ni bilo opaziti nobene novega dejstva, naloga pa, poverjena gospodu rektorju Bruchu, se je, kot je videti, precej negativno zaključila.

Zato AIDLCM zelo odločno podpira javno izjavo „Bretonskih kulturnih gibanj“ in številne posege „Društva za zaščito in razvoj jezikov na Francoskem“ v upanju, da se bodo oblasti končno spoprijele s svojimi dolžnostmi glede upoštevanja kulturnih pravic jezikovnih manjšin.

Na drugi strani dogodki na Korziki — naše združenje obžaluje in obsoja sleherni nasilnost in krvo-prelitje — zelo zgovorno pričajo o skrajnostih, do katerih lahko pride zavoljo nepoznanja in nepriznanja kulturnih pravic manjšin. AIDLCM potrjuje vsem korziškim kulturnim organizacijam, posebno tistim, ki so njegove članice, svojo solidarnost in pomoč pri njihovem kulturnem boju, ki naj bo miren, hkrati pa odločen in vztrajen, tako da bo neizogibno prišlo do priznanja korziških kulturnih pravic.

Severna in južna Baskija: AIDLCM iskreno sočustvuje s tragedijo, ki jo doživlja baskovski narod. Ker je na severu deložna nerazumevanja in nestrpnosti od strani hudo centralističnega sistema, na jugu pa odkritega nasilja, preživlja baskovska manjšina zdaj eno najhujših in najbolj žalostnih dob svoje zgodovine. AIDLCM nujno zahteva, naj zainteresirani vladi ustavita stopnjujoče se nasilje in naj s pogovori pristopita k reševanju baskovskih vprašanj; hkrati pa se AIDLCM pridružuje svetovnemu javnemu mnenju v zahtevi, naj bo konec ubojev in smrtnih obsodb.

V Iraku: Izvršni odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da iraška vlada po koncu sovražnosti izjavlja,

NDP-jevca obsojena

NDP-jevec Manfred Luxbacher, 38, ter NDP-mazač Manfred Schuster sta končno le prišla do — pogojne — kazni: v ponedeljek ju je obsodilo sodišče v Celovcu zaradi dejanj, ki sta jih storila leta 1972 v neposredni zvezi z pohodom na dvojezične napise, na 6 oziroma 5 mesecev pogojne kazni.

Kot je „nt“ pred mesecem dni poročal, sta Manfred Luxbacher in Manfred Schuster prišla v Dunaja na Koroško z Burgerjevo NDP-tolpo. Bilo je to okoli 10. oktobra 1972, ravno potem ko so koroški „domoljubi“ v večinoma organiziranih pohodih pobrali vse dvojezične napise, ki so bili postavljeni kot del izvedbe člena 7 državne pogodbe. Ker NDP-jevci tabel niso več mogli potrgati, so pač pomazali razna poslopja in transformatorje s kratricami NDP. Toda več prič jih je videlo in javilo registracijo avtomobilov policiji. Na povratku domov so v Kraigu pri Št. Vidu ob Glini še grozili nekemu gostilničarju, da bodo njegovo gostilno spremenili v gradbišče (Baustelle): gostilničar si je namreč tudi zabeležil številke avtomobilov NDP-jevskih kameradov, potem ko je videl, da so prekladali neko potrgano dvojezično tablo iz Burgerjevega avtomobila v drug voz. Burger sam v tem procesu ni bil obtožen, marveč so postopek proti njemu izključili ter ga posebej izvedli — in v Gradcu uknili.

AIDLCM: položaj manjšin nezadovoljiv

da se čuti vezano po sporazumu z dne 11. marca 1970 in po zakonu o kurdski avtonomiji, katerega je izdala spomladi 1974; vse kaže, da se splošni položaj v treh provincah z avtonomno ustavo zadovoljujoče razvija in to predvsem v vprašanih kurdske kulture in kar se tiče načrtov za ekonomski in socialni razvoj.

Te pozitivne ugotovitve pa nam vseeno ne smejo zakriti dejstva, da je zakon o avtonomiji — izdan z enostranskim odlokom vlade — s samovoljno odcepitvijo skrajšal avtonomne dežele za približno četr-

trtino ozemlja, ki je zemljepisno po izročilu kurdsko.

AIDLCM mora vsekakor še opozoriti:

1. na izredno zakasnitev izvršitve programa o pouku kurdsčine v neavtonomnih pokrajinah, kjer so Kurdi v večini, izvzemši kajpada kirkouško provinco,

2. na dejstvo, da so v veljavi nekatere diskriminatorne metode, kakor na primer, da oblast ne šteje med Kurde nemuslimanske Kurde (yesidije in kristjane),

3. na preseljevanje kurdskega (in arabskega) prebivalstva v ne-

katerih okrajih neavtonomnih dežel, v naftnih okrajih in pa v okrajih, ki se štejejo za strateško pomembne. Ti premiki prebivalstva so — ne glede na razloge, s katerimi jih oblasti opravičujejo — nedvomno huda kršitev pravic zainteresiranih prebivalcev.

V Avstriji: zelo pazljivo spremljamo položaj koroških Slovencev, ki je še zmeraj zaskrbljujoč. AIDLCM je v tesnem stiku z najvišjimi predstavniki te dežele za dosego kulturnih pravic Slovencev; hkrati AIDLCM predlaga, da bi spoznavno z državnimi predstavniki

— poslalo svojo komisijo na sam kraj.

V Italiji: Od kongresa v Ustaritzu ni nobene spremembe glede jezikovnih manjšin. V hudi nevarnosti so posebno tiste manjšine, ki niso priznane kot take, na primer: Slovenci v Videmski provinci niso priznani kot slovenska manjšina, medtem ko tržaški in goriški so. Tudi zato, da bi skušalo spremeniti položaj manjšin, je AIDLCM poslalo marca in aprila 1975 preiskovalno komisijo v Kalabrijo, poročilo, ki ga je ta komisija pripravila, pa bo AIDLCM poslalo italijanski vladi.

Zanimiva in koristna ekskurzija

Ravnateljstvo kmetijske strokovne šole za fante v Podravljah je pred nedavnim na povabilo tovarne dušika v Rušah, tovarne „Pinus“ v Račah pri Mariboru, tovarne „Zlatorog“ v Mariboru in drugih delovnih organizacij priredilo za učence in absolvente dvodnevni poučni izlet na slovensko Štajersko.

Program ekskurzije je zajemal ogled naprednih kmetij na območju kmetijskih kombinatov Žalec in Šentjur, obisk kmetijske šole v Šentjurju in ogled pitališča bikov ter vinske kleti kmetijske zadruge Konjice.

Poučni izlet je nudil podpraveljskim učencem in absolventom prilagoditve, da mimo poglobitve na šoli pridobljenega strokovnega znanja, spoznajo družbeno in zasebno kmetijsko proizvodnjo v Sloveniji ter mehanizme kooperacije, t. j. proizvodnega soledovanja med zasebnimi kmeti in kmetijskimi kombinati odnosno zadrugami.

Močan vtis je na udeležence

poučnega izleta napravila organiziranost preusmerjenih zasebnih kmetij. Le-te imajo ob intenzivni strokovni pomoči in proizvodnem sodelovanju s kmetijskimi kombinati odnosno z zadrugami vse pogoje za strogo specializirano kmetijsko proizvodnjo, t. j. za usmeritev v samo eno proizvodno panogo. To jim dovoljuje količinsko in kakovostno izboljšanje danega proizvodnega procesa, kar v končnem efektu vpliva na povečanje kmetijskega dohodka in s tem na boljši gnotni položaj na kmetiji zaposlenih delovnih ljudi.

Učence in absolvente je prenetila zavzetost zasebnih kmetov za vertikalno kooperacijo (proizvodno sodelovanje med kmeti in družbeno kmetijsko proizvodnjo) kakor tudi za horizontalno sodelovanje (sodelovanje med zasebnimi kmetovalci). S tega področja so spoznali funkcionalno vzorno urejene grupacije treh do štirih kmetij s skupno mehanizacijo za

čisto določene proizvodne postopke, predvsem za spravilo in siliranje krme ter medsebojno proizvodno pomoč pri delu. Na območju kmetijskega kombinata Žalec pa so bili seznanjeni tudi s projektom, ki je tik pred realizacijo in ki načrtuje izgradnjo skupnega hleva v sklopu štirih kmetij. Te kmetije so se odločile za specializirano mlečno proizvodnjo na bazi najtesnejšega proizvodnega sodelovanja znotraj sklopa in s kmetijskim kombinatom Žalec.

Izlet v Slovenijo, ki je udeležencem odprl širok vpogled v zavzetost slovenske družbe za čim hitrejši in smotrnejši razvoj kmetijstva tako po poti družbene kakor tudi zasebne kmetijske proizvodnje, jim je dal številne pobude v pogledu ureditve domačih kmetij. Predvsem jim je prikazal, da ima kmet na osnovi sodobne ureditve in usmeritve proizvodnega procesa in ob pogojih vertikalne in horizontalne kooperacije vse pogoje, da tudi na manjših površinah uspešno gospodari ter da tako zagotovi sebi in sodelujočim družinskim članom ustrezen gnotni položaj.

Ob zaključku dvodnevnega poučnega izleta so se učenci in absolventi podpraveljske kmetijske šole srečali s predstavniki tovarne dušika „Ruše“, tovarne „Pinus“ in časopisnega podjetja „Kmečki glas“, ki so jih obdarili s strokovnimi knjigami in kolekcijami proizvodov tako njihovih kakor tudi drugih delovnih organizacij.

Narodni praznik

- Kot poročila avstrijska tiskovna
- agencija APA, bodo narodni
- praznik 26. oktobra letos slo-
- vesno praznovali. V nedeljo
- se bo ob 8.45 uri sestal mini-
- strski svet k slovesni seji. V
- zveznih deželah ter na Dunaju
- bodo priredili Fitmärsche.

Friedrich Peter v „profilu“

Wiesenthalova odkritja v zvezi z šefom FPÖ Friedrichom Petrom še vedno služijo kot snov za komentatorje v časopisih. Naravno je, da bo ta debata tekla tako dolgo, dokler Peter ne bo odstopil. Kajti šef FPÖ je marsikaj ostal dolžan, kar zadene jasnost njegovih zatrjevanj, da je bil pa samo „navaden vojak“, ki je izpolnjeval svojo dolžnost. Pozitivno le, da Wiesenthalova odkritja niso bila muha enodnevnica, kot se to navadno rado zgodi pri takih perečih temah.

V zadnji številki magazina profil ocenjuje glavni urednik Peter Michael Lingens kritično zadržanje kanclerja (judovskega izvora) Bruna Kreiskega v zvezi z rjavo preteklostjo nekaterih najvišjih vladnih zastopnikov. Že v zadnji številki je Lingens označil Kreiskijevo zadržanje do nacistov kot nevrotično. Tokrat je šel še dalje. Med drugim piše takole:

Kot nihče drug postavlja judovski kancler, ki je moral bežati pred nacisti in katerega sorodniki so bili od nacistov umorjeni, dokončna merila, na podlagi katerih meri prebivalstvo te dežele svojo preteklost. Ta merila postavlja že skozi leta. Sistematično in konsekvntno:

- S tem, da je — skupno z Olahom — prelomil tabu, da je zbirališče nekdanjih, namreč FPÖ, vse dotlej bilo izključeno od pogajanj o soudeležbi pri vladi.
- S tem, da je po svoji volilni zmagi leta 1970 s de-facto-paketom s to stranko zasigural svojo manjšinsko vlado, in v katero je poklical več nekdanjih nacionalsocialistov kot katerikoli kancler pred njim: od navadnega člana NSDAP preko SS-ovca vse tja do osumljenca v procesu proti neonacistom.
- S tem, da se je postavil popolnoma za svojega kratkoročnega ministra za kmetijstvo Öllingerja,

potem ko je postalo znano, da le-ta ni bil le pri poljubni enoti SS, ampak je pripadal zloglasni komandi, ki je delala z metalci ognja (navaden ukrep: iztrebljenje preživelih v zavzetih mestih in vaseh z ognjem).

● S tem, da je opozoril, kako so nacisti in socialisti skupno trpeli pod Dollfußovim režimom.

● S tem, da je taborišče stanovske države Wöllersdorf (v katerem

- „Österreich — das Hitler hervorbrachte, das Eichmann hervorbrachte, das ein dutzendmal soviel Kriegsverbrecher in seinen Reihen hatte, als seinem Anteil an der Bevölkerung des Dritten Reiches entspricht — ist von 1945 bis heute blendend damit gefahren, Vergangenheit nicht zu bewältigen, sondern zu ver-schlampen.“

(Peter Michael Lingens v profilu, kjer je razmišljal na primeru Friedricha Petra, kako se Avstrija sooča z lastno preteklostjo).

so politični jetniki igrali nogomet, se sprehajali, sprejemali obiske, v katerih pa nikoli ni bil ubit kakšen človek) primerjal z uničevalnimi taborišči Tretjega rajha.

● In zdaj, ko dvajsetmesečno službo v enoti, ki se je teden za tednom ukvarjala z umorom, smatra kot združljivo z najvišjimi političnimi funkcijami.

le še nekaj: taisti Kreisky je dejal pred letom dni: „Kdor se je pred 40 leti politično tako motil, temu ni treba, da nastopi tako visok položaj.“ Samo tedaj ni govoril o Petru ali kakemu drugemu SS-ovcu, ampak o sodelovanju Aloisa Luggerja pri Heimwehr.

Naročam se na

- „naš tednik“ naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo
- „nt“-Pressedienst in deutscher Sprache naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo

Ime in točen naslov:

_____

_____

_____

_____

_____

Naročam

- „naš tednik“
- „nt“-Pressedienst in deutscher Sprache
- tudi za svojega znanca — prijatelja — kolega. (Ustrezno podčrtaj):
- Ime in točen naslov:

_____

_____

_____

_____

_____

lastnoroden podpis

Št. Jakob ima nove zvonove

Pred skoraj štirimi leti je požar uničil farno cerkev v Št. Jakobu v Rožu, uničeni so bili tedaj tudi zvonovi. Cerkev so medtem postavili, treba je bilo še piko na i, zvonove. Čeprav so šentjakovski verniki že pri graditvi cerkve segli globoko v žep, so še enkrat pustili veljati velikodušnost. V načrtni akciji je bil denar razmeroma hitro zbran. Innsbruška livarna zvonov Grassmayer je dobila nalog, da vlije zvonove. Šentjakobčani so takrat napravili tudi izlet v tovarno („nt“ je poročal).

12. oktobra končno je bilo tudi tako daleč, da so zvonove mogli blagosloviti. Blagoslov je izvršil prelat Aleš Zechner ob asistenci domačega župnika duhovnega svetnika Andreja Karicija ter dekana mons. dr. Janeza Hornböcka. Veliko vernikov se je zbralo za to slovesnost. Zvonovi so bili postavljeni v vrsti pred cerkvenim vhodom. Vsi nosijo napis „V letu sprave — im Jahr der Versöhnung“, največji pa podoba stare cerkve pred požarom.

Zvonovi so pravzaprav draga reč: zbrati je bilo treba kar 600.000 šilingov. Občina je v ta namen prispevala 50.000 šilingov. Šentjakobski pevci so zvonovom zapeli primerno pesem: Slomškovo „Zvonovi, zvonite, na delo vabite“.

† MIHAEL BAUMGARTNER,
pd. PRIMKOV OČE

Komu bodo prvič zapeli novi šentjakovski zvonovi v slovo, so ugibali po fari. Nihče niti ni slutil, da je Previdnost izbrala enega najvzornejših faranov Sv. Jakoba v Rožu — Primkovega očeta Mihaela Baumgartnerja v Gorinčičah. Ko so leta 1926 izbirali igralce „Miklove Zale“, so določili za Serajnikovega očeta rajnega Miheja, ki je že tedaj utelešal vzornega Rožana, vernega in zavednega, kakršen je ostal do zadnjega dne. Dosegel je rajni oče 77 let, se šolal še pod

Bistrica na Zilji: nesreča pri delu

- Prejšnji teden se je pri delu hudo ponesrečil upokojenec pri železnici Alojz Popotnig, star 61 let. Pomagal je pri delu v gozdu, kjer so gonili les.
- Popotnig je pazil na cesti, da se kakšen hlod ne bi zavalil pred avtomobile. Pri tem pa je premalo pazil nase: zadel ga je hlod ter ga težko ranil.
- Z zlomi na obeh nogah so Alojza Popotniga prepeljali v bolnico. Želimo mu čimprejše okrevanje.

župnikom Ražunom in postal prosvetaš pod tedanjim kaplanom Alojzijem Vautijem, sedanjim seljskim starosto. Prvo svetovno vojno je odslužil na italijanski fronti in bil vdrgič vpoklican pod Hitlerjem.

Bogu je služil v zavedni vernosti in redno užival evharističnega Kristusa. Narodu je bil vsestransko na razpolago. Bil je skozi desetletja tajnik gasilskega društva in po glasovanju med najmlajšimi občinskimi odborniki. V prosvetnem društvu „Kot“ je igral domala v vseh Finžgarjevih igrah vloge ko-

renitih kmetov-gospodarjev. Bil je svoječasno v prosvetnem odboru in redni gost kulturnih prireditiv. Med prvimi posojilničarji-zadrugarji je bil takoj po razčlenitvi obeh kreditnih zavodov v letih po drugi svetovni vojni, v zadnjem desetletju pa je predsedoval nadzornemu odboru in bil aktiven tudi v blagovnem združenstvu. Ljubil je gore in planine in še kot sedemdesetletnik stal vrh Triglava.

Življenje mu ni prištedilo bridkih preizkušenj. V letih od 1942 do 1945 je bil z družino med slovenskimi izseljenci na Schwarzenbergu

in pozneje v Frauenaaurachu. Pred petimi leti je izgubil v prometni nesreči svojo ženo. Svojemu domu je neumorno služil s pridnimi rokami in uspešno izgrajeval svoje gospodarstvo dotlej, da ga je oddal sinu-nasledniku. Še kot užitkar ni našel miru do zadnjega dne. Bolehal je na želodcu, a kljuboval bolečinam do zadnjega petka, ko so ga prepeljali v beljaško bolnico, kjer pa je že naslednji dan izdihnil svojo blago dušo.

Rajni Primkov oče ostane vsem, ki so ga poznali, vzor zavednega katoliškega in slovenskega moža-očeta, ki je svojo zavednost izpovedoval ne samo v besedi, marveč tudi v dejanju. Ohraniti mu hočemo blag spomin, zaostalim pa velja iskreno sožalje!

Globalnica: mrtvašnica otvorjena

Kot ena od prvih občin na Koroškem je Globalnica uresničila zakon o pogrebu mrtličev, ki je bil sklenjen leta 1971: v nedeljo je bila otvorjena in blagoslovljena nova sodobna mrtvašnica. To poslopje je izraz vzajemnega prizadevanja vseh Globašanov in je lahko tudi vsem občanom v ponos. Z novo mrtvašnico pa je bil tudi upoštevan higienski, zdravstveno-me-

dicinski ter človečanski moment. V tem oziru more veljati Globalnica kot vzgled drugim občinam.

S strani deželne vlade je bil navzoč na otvoritvi referent za socialna vprašanja deželni svetnik Rudolf Gallob, ki je čestital občini k temu projektu. Župan Albert Sadjak je v dvojezičnem nagovoru izrazil upanje, da bo prišlo do mirnega sožitja med obema narodo-

ma na Koroškem ne le na občinski ravni, ampak tudi v vsej deželi.

Cerkveni del otvoritve, blagoslovitev, je opravil prav tako v obeh jezikih domači župnik Posch. Poleg blehmuzike je zapel tudi domači pevski zbor po eno slovensko in eno nemško pesem.

Stroški gradnje za novo mrtvašnico v Globalnici so znašali 1,8 milijonov šilingov.

Šentjakovski zbor nastopil v Št. Ilju in Bistrici na Zilji

V Bistrici na Zilji ter v Št. Ilju so v nedeljo nastopili pevke in pevci mladinskega pevskega zbora „Rož“ iz Št. Jakoba. Pod vodstvom dirigenta Lajka Milisavljeviča so nastopili s koncertnim sporedom rožanskih ljudskih pesmi.

Ob krstni izvedbi programa (drugi del sestoji izključno iz krstnih izvedb) je zapisal kritik v „nt“, da je zbor lahko vesel dirigenta, ki ima zborovsko in splošno glasbeno znanje ter ga zna tudi posredovati. To posredovanje se je — naravno — vršilo tudi ob vseh dosedanjih koncertih. Za zbor, kjer poje polovica novincev, so nastopi prav tako bili šola, pri katerih je dirigent posredoval pevcem tudi tozadevne izkušnje. V stilu izvajanja se čuti šola, skozi katero je šel dirigent sam: stil akademskega pevskega zbora Tone Tomšič. Pač pa Milisavljevič nikoli ne gre tako daleč, da bi pesem izvedel — po APZ-ju — dovršeno tehnostratsko. Zaenkrat ga tudi zbor sam ne bo zavedel v tako skušnjava. — Kljub temu je pozimi še bolj monotona izvedba posameznih pesmi že bolj diferencirana, barvita. Prav tako je intenzivno ukvarjanje s tehniko

petja privedlo zbor tako daleč, da poje končnice dejansko tako dolgo, kot so zapisane v partituri. Vendar dirigent dobro pozna meje zbora in ravno pri končnicah ne skuša štrpacirati čez mero. Šentjakovski zbor je ena od redkih skupin, kjer je število moških in ženskih glasov približno enako.

V nedeljo je bilo celo več moških, ki so se znali tudi temu primerno uveljaviti. V majhni dvorani so šentjakobčani izigrali vse registre svojega znanja, ne da bi se morali preveč mučiti. Pevci sledijo dirigentovim kretnjam, tudi glede prehodov težke pesmi se dajo poslušati. Fortissima je bilo razmeroma malo, prav tako pianissimo ni bil prevečkrat preizkušen. Toda zbor le napreduje.

VOGRČE

Kaj bo, kaj bo, ko deklet več ne bo... tako se sprašuje marsikateri. Čudno je to, da vogrške dečve veliko veljajo, ko jih fantje od drugod iščejo, le po domače „puo-

be“ nobena ne pride, pa jih je še kar precej zrelih za ženitev.

Sedaj je Tilko Kerbitz, pd. Pravi diževo, odpeljal Hubert Enzi iz Doba. Sicer ne gre daleč, vendar jo bodo v Vogrčah zelo pogrešali, zlasti cerkveni zbor, katerega članica je bila, odkar je končala šolo. Vsaj svoj sopran bi pustila v Vogrčah! Ker je izučena šivilja, bo Hubertu in bodoči družini še posebno koristna.

Poroča je bila v nedeljo, 12. oktobra, v podružnični cerkvi Sv. Lucije, ker je ženin iz žvabeške fare. Poročal ju je vogrški provizor Vinco Zaletel, ki se je nevesti posebej zahvalil za sodelovanje pri zboru in pri farni mladini. Tudi žvabeški župnik Simon Wutte je dal v nagovoru koristne napotke in jima čestital. Prepeval je vogrški cerkveni zbor kot se spodobi ob poroki cerkvene pevke. Priči sta bila Marko Trampuš, pd. Božič iz Doba in Rudolf Skias, mizarški mojster iz Blata.

ČESTITKA

Bogomir Lumbar, dolgoletni urednik „Našega tednika“, je te dni obhajal petinšestdesetletnico svoje življenjske poti. Njegova prizadetost in vzornost je vsem sodelavcem za vzgled.

Iskrena voščila mu izraža predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev in bralci „Našega tednika“!

Kernjakove mame ni več

Filijeva mama, Amalija Kernjak, žena znanega skladatelja in harmonizatorja Pavleta Kernjaka je za vedno zatisnila svoje oči: prejšnjo nedeljo je umrla za srčno kapjo. Dosegla je 74 let, a bila je še vedno steber družine, kjer je pomagala v gospodinjstvu.

Izhajala je iz znane šalarjeve

PRIREDITVE

SLOVENSKI OKTET

gostuje na Koroškem

Kraj: Kulturni dom v Ločah
Prireditelj: SKD „Jepa“
Baško jezero
Čas: nedelja, 26. oktobra,
ob 19.30.

Kraj: Celovec, srednja dvorana
Doma glasbe
Čas: ponedeljek, 27. oktobra,
ob 19.30.
Prireditelj: Slovenska
prosvetna zveza

Kraj: Pliberk,
gostilna Schwarzl
Čas: torek, 28. oktobra,
ob 20. uri.
Prireditelj: SPD „Edinost“.

PLESNI TEČAJ

Prireditelj: SPD „Edinost“
Pliberk

Prijave in informacije:
Jožko Hudl ali Hranilnica
Pliberk.

MOČ GOVORA

Prireditelji: KKZ, Katoliška
prosveta, Dom v Tinjah
Predavata: Lovro Kaselj ter
dr. Reginald Vospornik
Kraj: Dom v Tinjah

Začetek: sobota, 25. oktobra,
ob 15. uri.

KOMEMORACIJA ZVEZE PARTIZANOV IN POLAGANJE VENCEV

Kraj: pokopališče v Št. Vidu
v Podjuni

Čas: četrtek, 30. oktobra,
ob 15. uri.

TINJE

(Prometna nesreča in požar)

V soboto, 18. oktobra, ob 18. uri je na poti iz Celovca tik pred vasjo pri prehitevanju ga. Erika Poltnig in pri uvrščanju na desno stran na mokri cesti trčila v drevo tako hudo, da se je avto razkral v dvoje. Ga. Poltnig je na licu mesta izdihnila.

Pri šuštarju v Vabnji vasi je v nedeljo zjutraj izbruhnil požar in upelil gospodarsko poslopje. Zgorela je vsa krma, vsi stroji, živino pa so mogli še rešiti. Škode je pol drug milijon. Nastanek požara še ni pojasnjen. To poslopje je pogorelo leta 1951, 1959 in 1965.

ZAHVALA

Vsem, ki so izkazali poslednjo čast pri pogrebu moje drage žene

Amalije Kernjak rojene Šaler

se prisrčno zahvaljujem.

Posebno se zahvaljujem g. župniku Petričiču za pogrebni obred in nagovor v cerkvi ter g. dr. Zablatniku za asistenco. Moja prisrčna zahvala velja našim pevcem pevskega zbora „Mojcej“, zlasti Jozeju Einspielerju, ki je organiziral pevce in prof. Jožku Kovačiču, ki je zbor vodil ob slovesu na domu in ob odprtem grobu. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so darovali vence in cvetje.

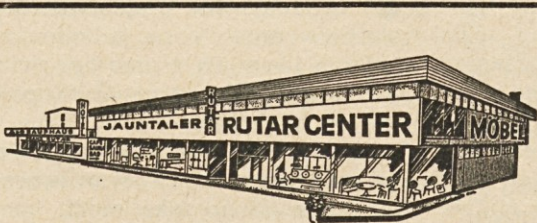
Trebinja, 15. oktobra 1975.

Pavle Kernjak, mož
v imenu ostalih sorodnikov

Kovačičen

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI:
PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schiefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

Književno ustvarjanje v zamejstvu

Na nedavnem zborovanju Zveze pisateljev Jugoslavije v Beogradu je bilo prisotnih 169 književnikov iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin. Od Slovencev jih je bilo zraven 22.

V imenu literatov za mejo je imel na zborovanju zanimivo predavanje Tržačan Marko Kračovs. V svojem referatu je Kračovs povedal, da smo Slovenci v Avstriji in Italiji po zgodovinski izkušnji in kulturni tradiciji tesno povezani s svojim matičnim narodom in preko njega z vso jugoslovansko skupnostjo. (Op. ured.)

Po upravno politični logiki smo slovenski književniki, ki živimo onkraj meja Slovenije in Jugoslavije, nekakšni ilegalci na zborovanju jugoslovanskih književnikov, vendar se internacionalistični humanizem, ki je vedno značilen za dinamično, ustvarjalno kulturno občestvo, niti za hip ne bo ustavil ob takem formalnem vprašanju. Slovenci, ki živimo bodisi na Koroškem in Štajerskem v Avstriji in bodisi na Primorskem v Italiji, smo po zgodovinski izkušnji in kulturni tradiciji tesno povezani s svojim matičnim narodom in preko njega z vso jugoslovansko skupnostjo, saj je ta povezava za nas eksistenčno vprašanje in nam je razumevanje in odprtost, ki ju tu srečujemo, v veliko oporo. To razumevanje prav na literarnem področju dosega tako stopnjo, da lahko govorimo o zračnosti književnega dogajanja na celotnem slovenskem narodnostnem ozemlju. Članstvo in sodelovanje zamejskih pisateljev v Društvu slovenskih pisateljev v Ljubljani, objave naših avtorjev v osrednjih revijah, pa tudi obratno, osrednjeslovenskih avtorjev v zamejskih, najvišja priznanja, Prešernove nagrade, ki jih prejema tudi naši ustvarjalci, vse to so samo zunanji znaki globljih, vsebinskih vezi.

Sicer pa so te vezi že zelo stare: Celovec, Gorica, Trst so v zgodovini slovenske literature pomembna žarišča, saj so se tu spočnemale pobude, ki so tudi v odločilnem smislu krojile poti njenega razvoja: v teh centrih so se razvili pomembni stvarjalci, ki so obogatili slovensko slovstvo z dragocenimi deli, v katerih pa so prinašali tudi svoje značilne dimenzije, ki so bile odraz stikov z drugačnim, tujerodnim svetom, na meji katerega so živeli.

Desetletja hudega nemškega in italijanskega nacionalističnega pritiska, ki je v dvajsetletju med obema vojnoma prerasel v fašistično divjanje, so zabrisala ta policentrični kulturni tloris Slovenije, saj je bila pod najhujšim pritiskom prav inteligenca in med to prav naši pisatelji, ki so bili nosilci slovenske nacionalnosti.

Nemški in italijanski nacionalizem ni samo pregnal ali celo fizično uničil tod živečih slovenskih umetnikov in s tem prekinil plodno tradicijo, s svojim barbarskim nastopom je obrobim slovenskim centrom odvzel tudi vlogu kulturnih posrednikov med narodi: kdo bi namreč v takem položaju še gojil stike s kulturo nasilnikov in krvnikov.

Po vojni je bilo ob skoraj do tal uničeni kulturni tradiciji težko zgraditi novo res ustvarjalno kulturno življenje, saj so bili poleg vsega glavna skrb naše narodnostne skupnosti v Italiji in Avstriji predvsem hudi politični problemi.

Pa nam je nekako le uspelo: predvsem zato, ker je vsa naša nacionalna skupnost zavzeto podpirala takšna prizadevanja, saj se je zavedala, da bi brez umetniške emancipacije sama zanikovala svojo zgodovinsko perspektivo.

Težka zgodovinska usoda, a tudi povojne utesnjene družbeno politične in nacionalne razmere so pu-

Za ženo in dom

Nekaj dobrega iz kuhinje

PONEDELJEK. — **Kosilo:** gobova juha, zavitek iz prekajenega mesa, endivija, jabolko.

Večerja: kostanj. — kuhan ali pečen, kakao, kruh s surovim maslom.

TOREK. — **Kosilo:** telečja obara po primorsko, rezanci ali špageti, jabolka z vanilijevo kremo.

Večerja: sirovi kolački, endivija v solati.

SREDA. — **Kosilo:** solata, krompirjevi kolački z mesno sekanico, dušen ohrovt.

Večerja: gnjatne krpice, solata.

ČETRTEK. — **Kosilo:** mlada govedina s papriko, krompir s peteršiljem, solata, sadje.

Večerja: palačinke z marmelado ali skuto, kompot.

PETEK. — **Kosilo:** pašta fižol s prekajenimi glavami, jabolčni zavitek, sadni sok.

Večerja: pečene ribe, krompirjeva solata, čaj z limono.

SOBOTA. — **Kosilo:** segedinsko zelje, kruhkovi cmoki, grozdje.

Večerja: francoski krompir, endivija v solati, mešana z željnatno solato,

NEDELJA. — **Kosilo:** kostna juha s fritati, pečene zarebrnice s pečenim krompirjem, mešana solata, krhka jabolčna pita, sadje.

Večerja: zelenjavni kruhki s sirom in svežo zelenjavo, bela kava.

Količine v receptih so preračunane na 4 do 5 oseb!

stile seveda svoje sledove: poleg prozaistov Pahorja, Tavčarja in Rebule nimamo do začetka šestdesetih let skoraj nikogar, ki bi se enakovredno vključeval v sočasne literarne tokove v Sloveniji. V poslednjih petnajstih letih pa je zra-

(Dalje na 7. strani)

Zavitek iz prekajenega mesa:

15 dkg moke, žlica olja, sol, mlačna voda, maslo ali margarina. Nadev: 6 dkg masla ali margarine, 20 dkg prekajenega mesa, 2 rumenjaka, 1 namočena zemlja, zelen peteršilj, poper, po potrebi kislá smetana, 2 beljaka, 5 dkg drobtin.

Iz moke, olja, soli in mlečne vode ugnemo vlečeno testo. Ko pol ure počiva, ga na pomokanem prtiču na tanko razvlečemo, nato mu prerežemo robove; dve tretjini testa namažemo z nadevom, zadnjo tretjino pa pokapamo z maslom. Pripravljeno testo zvijemo, ga položimo na pomazan pekač, pomazemo z maslom ali oljem in spečemo v vroči pečici.

Nadev: na maslu prepražimo kuhano, drobno zrezano prekajeno meso. Ko se ohladi, mu primešamo rumenjake, namočeno ožeto žemljo, sesekljan zelen peteršilj, poper, po potrebi smetano, da dobimo mazavo zmes; nazadnje primešamo sneg iz beljakov in drobtine.

Telečja obara po primorsko:

40 dkg telečjega mesa, 5 dkg olja, 2 žlici drobtin, sol, majoran, limonina lupina.

Telečje meso zrežemo na kocke, meso denemo v prazno kozico, in ga brez maščobe dušimo tako dolgo, da se vsa tekočina pokuha. Posebej prepražimo na olju drobtine, jih pridenemo mesu, vsebino toliko zalijemo z vodo, da je meso pokrito, dodamo začimbe in počasi kuhamo pol ure.

Jabolka z vanilijevo kremo:

4 do 5 srednje debelih jabolok, voda, sladkorja po okusu, ribezljeva marmelada. Krema: osminka litra mleka, 3 dkg sladkorja, 2 žlički moke, 1 rumenjak, 1 beljak, 3 dkg sladkorja, vanilin, rum po okusu.

Iz jabolok izdoblamo pečičišča, nato pa jih zdušimo v rahlo oslajeni vodi, v kateri naj se po kuhanju tudi ohladi. Hladne jabolčne polovice zdevljemo v steklene skledice. Vdolbine vsake jabolčne polovice napolnimo z marmelado in polijemo z vanilijevo kremo. Krema: mleko, sladkor, moko in rumenjak gladko umešamo, nato stepamo zmes nad soparo, da se zgosti, a ne zavre. Vroči kremi rahlo primešamo sneg beljaka, v katerega vtepamo sladkor in vanilin ter kremo ohladimo.

Sirovi kolački:

4 jajca, 4 žlice mleka, sol, 2 žlici drobtin, 2 žlice moke, 2 žlici naribanega sira, olje za pečenje.

Cela jajca razžvrkljamo z mlekom, osolimo in jim nato dodamo drobtine, moko in nariban sir. Testo mora biti tako gosto, da se ne razliva. Z žlico devamo testo v vroče olje v obliki kolačkov, ki jih spečemo po obeh straneh.

Krompirjevi kolački z mesno sekanico:

Testo: pol kg krompirja, 1 jajce, sol, muškati orešek, 3 dkg sira, žlica olja, 2 žlici smetane, 10 do 15 dkg moke. Nadev: 25 dkg mesnih ostankov, 5 dkg sira, 1 jajce, 2 do 3 žlice smetane, zelen peteršilj. Kuhan, pretlačen krompir zmešamo z drugimi sestavinami in ga ugnemo v testo. Zvaljamo ga 1 do 1 in pol cm na debelo na drobno pomokani deski. Zrežemo ga v okrogle hlebčke, ki jih zložimo na pomazan pekač in naredimo na sredini vsakega hlebčka s kozarcem vdolbino. Te vdolbine napolnimo s sekanico in tako pripravljene hlebčke spečemo v pečici. Pečene takoj serviramo.

Nadev: sesekljano pečeno ali kuhano meso zmešamo z naribanim sirom, jajcem, smetano in sesekljanim zelenim peteršiljem.

Mlada govedina s papriko:

2 žlici olja, 1 čebula, 4 zelene paprike, 40 dkg govedine, sol, mleta sladka paprika, 1 por, 3 paradižniki, zelen peteršilj.

Na olju prepražimo govedino, na listke zrezano čebulo, dodamo na rezance zrezano očiščeno papriko, primešamo na rezance zrezan por, osolimo, zalijemo malo z vodo in pokrito dušimo. Pripravljeno jed potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

Zelenjavni kruhki s sirom in svežo zelenjavo:

12 tankih rezin kruha, 10 dkg margarine ali masla, 15 dkg sira, 2 v trdo kuhani jajci, 20 dkg narezanih kumar, paradižnika in paprike, sol, poper.

Surovo maslo ali margarino dobro umešamo, da se lepše maže. Z maslom namažemo kruhove rezine in jih obložimo z enakomerno narezano zelenjavo. Vrh obložene rezine damo še košček sira in kolesce jajca. Kruhke rahlo posolimo, za odrasle pa še rahlo popopramo.

LEV DETELA:

(8. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

III. PESMI ANTONA KUCHLINGA

Pesniška zbirka Antona Kuchlinga „DRAVA, POVEJ, KJE DOM JE MOJ“, ki jo je izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu, je svojevrstno literarno — in še bolj narodnoprebudno dejanje.

Knjiga, v kateri se kaže Kuchling kot prizadet izpovedalec narodove usode — in kot pesnik religioznih spevov, je po obliki sicer tradicionalna. V njej se je Kuchling naslonil celo na nekatere literarne vzorce, ki so bili med Slovenci živi v drugi polovici prejšnjega stoletja. Ta naivni, neafektirani literarni pristop pa kaže na nekaj drugega in važnega: na nepodkupljivo Kuchlingovo samorastniško pristnost, ki se ni izšolala v novih literarnih načinih. Kuchling ni želel toliko ustvariti leposlovja, beletristike, temveč je spregovoril v smislu starih prerokov. Kuchlingovo pisanje je predvsem moralno dejanje. Zato ni naš namen, da bi pričujočo obširno pesniško zbirko razcefrali v kritičnem smislu novih literarnih estetik, temveč hočemo le opozoriti na narodnobudniško in narodnokritično Kuchlingovo intenziteto pisanja, ki pa ji ni tuja neka preprosta ljudska lirčnost. Podoba je, kot da je duhovnik Kuchling zrasel iz neke tihe in trpke melanholije koroške pokrajine in našega koroškega človeka. Iz te melanholije vedno znova in znova privro nežne in melodične ljudske pesmi, iz te melanholije pa so se rojevali vedno znova in znova tudi koroški pesniki in pisatelji-samouki — bukovniki. Mor-da ni tako napačna misel, ki nam je tudi gospod Kuchling ne sme zameriti. Namreč misel, ki pravi, da je tudi v Kuchlingu zažarelo nekaj tiste pesniške osnovnosti, ki je bila svoje dni dana tudi koroškim ljudskim pevcem bukovnikom.

Kuchlingovo pesniško zbirko moremo imenovati „ŽIV-LJENJSKO DELO“. V knjigi je zbrana presenetljiva obilica materiala. Pesnik nas seznanja s svojim izvorom, odgo-varja na vprašanje, kje dom je moj! Poleg tega opisuje svo-

jo ožjo domovino, zdaj v narodnobudniškem, zdaj v verskem smislu. Vseposod je Kuchling zvest svojemu duhovniškemu poslanstvu, zato zrcalijo ciklusi „V STVARSTVU“, „MED LJUDMI“, posebno pa „PRED BOGOM“, „MED DARITVIJO“, „MED KRIŽEVIM POTOM“ in „APOSTOL“ včasih na preveč dolgovezen in zato utrujajoč način, ki pa mu ni tuj čar neke pristne, rekel bi, svete naivnosti in čistosti, Kuchlingov duhovniški teološki življenjski nazor.

Kuchlingovo pesništvo ne pojmuje torej toliko v estetsko-literarnem smislu, temveč predvsem kot narodno-buditeljsko osveščevalno dejanje. V tem smislu se predstavlja tudi avtor sam v uvodu, v katerem pravi med drugim: Zato naj mi ne zamerita literat in kritik današnjega časa, ki mogoče v zbirki ne bosta našla, kar sta pričakovala, in če niso pesmi tako dovršeno izoblikovane in izpiljene, kot so izpod peresa kakega znanega pesnika. (Sem pač samouk oziroma priložnostni pesnik!) Naj vesta, da sem odbral priobčene pesniške prispevke od vsega, kar je nastalo od leta 1920 do sedaj.

Naivna svežina krasi prvi ciklus Kuchlingove zbirke, ki ga je pesnik imenoval „KJE DOM JE MOJ?“

Najbolj prepričljiva je tu pesem „OČE“, iz katere živje osnovnice avtorjevega mladostnega bivanja, njegova domača hiša, krog družine, predvsem pa plastična postava avtorjevega očeta, kateremu je pesem posvečena:

Vidim te
ob vogalu obsežne
Domnikove mize,
v krogu mnogih zajemalcev
iz glinaste družinske sklede
zajemati počasi —
zaskrbljenega —
redkoglasnega —
molčečega.

Šele danes,
ko je čudodelna miza zapuščena,
ko je miza brez družinske sklede
in brez kroga ješčih zajemalcev,
rešujem tvojega molčanja uganko.

Gledaš v preteklost,
ko si bil kot enajstleten

priča ognju,
ki je upepelil Domnikovo domačijo;
ko si s starši
dvigal svoj dom iz pepela;
kako je rastel dolg
s posojili in obrestmi;
kako ti dobri Bog je dal nevesto,
Urško Mravlakovo,
ki zacelila ti je najbolj boleče
gospodarske rane.

Dal je vama Bog dvanajst otrok,
dvanajst skrbi in upov novih.
Med trdom in molitvijo
sta jim reševala dom
in jim urejevala toplo bivališče.

Glasneje
je zadevalo deset do štirinajst žlic
ob steno prazneče se
družinske glinaste posode.
Prvi si odložil žlico ti. —
Zaposlila so te vprašanja in skrbi:
Kje boš ob prihodnji setvi
vsejal pšenico, rž, kje proso,
kje posadil boš krompir?

Nisi več videl, kako
se je praznil Domnikov dom,
kako je radodarna miza
v družinskem kotu osamela.
Še preden sva dva od dvanajsterih
zapela novo mašo,
si odšel zamišljen,
ves v skrbeh,
utrujen ...

Kot tebi ob pepelu rodne hiše
je bilo meni enajstletniku,
ko sem z mamo, brati in sestrami
plaho stal
ob tvoji krsti ...

(Dalje prihodnjič)

URBAN MAČEK:

(1. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

O trenta mori

Tako so imenovali naši predniki dogodek, ki so ga večkrat doživeli, a se danes ne čuje več o njem, da bi ga še kdo zdaj doživel. V mojem življenju sem prebral že precej knjig in tudi časopisov, a nikjer še nisem bral tega, da bi kdo opisal ta dogodek, kar se mi res čudno zdi.

Ko sem bil še bolj mlad, sem večkrat poslušal stare ljudi, ki so se pogovarjali med seboj in je bil ta dogodek predmet njih pogovorov. Ker sem tudi jaz doživel ta dogodek o trenta mori, vam ga bom tudi opisal. Katerega leta je to bilo, si nisem zapomnil, a čisto zagotovo vem, da tedaj še nisem bil štirideset let star.

Ko grem nekega večera k počitku in v postelji malo zadremam, slišim stopinje, ki so se bližale moji postelji. Takoj se zbudim in bil sem že pri polni zavesti. Nena doma začutim na telesu silno težo, ki me je tlačila, da še z mezincem nisem mogel zmigati. Najhujše je bilo seveda to, ker mi je dihal popolnoma zastal. Rad bi bil poklical teto, ki je spala v isti sobi, a nisem mogel spraviti nobenega glasu iz sebe, ker še dihati nisem mogel. Sreča je bila, da ni trajalo dolgo, ker v takem stanju človek ne bi mogel ostati živ, še pet minut ne. Teta ni nič slišala in je ni nič motilo pri spanju. Stopinje, ki sem jih slišal, so bile takšne kakor bi kdo hodil v nogavicah. To ne bi mogel biti noben domač človek. To sem doživel dvakrat v kratkem obdobju in potem nikoli več v mojem življenju.

Pa ne samo jaz, ampak to je doživelo včasih več ljudi, kot sem že v začetku omenil. Tudi moj oče mi je pravil, da je doživel isto kot jaz. Govoril sem z več starimi ljudmi, ki se jim je enako godilo.

Moj znanec, ki vem, da je govoril resnico, mi je pravil, da je to trento moro doživel čisto na drugačen način. Bilo je med vojno. Bil je pri vojakih v Bratislavi na Češkoslovaškem. V sanjah je videl, kako se mu je po zraku približala

raku podobna žival, ki je imela tudi klešče in ga je pri grlu tako stisnila, da je zavpil in se zbudil. Pa tudi njegov sosed-vojak se je pri tem zbudil in vprašal mojega znanca kaj je, ko je tako zavpil. Ko mu ta pove svoj doživljaj, pravi ta vojak: „Ah, ta babja vera.“

Pa vendar ni res, da bi bila to le prazna vera, ker to že človek ob-

čuti na svojem telesu. Če bi ne bilo kaj takega na svetu, od kod naj bi bilo potem ime? Saj tudi Nemci pravijo temu dogodku „Alpdruck“, kar je zelo pravilno povedano. Še to moram omeniti, di mi je neka mati pravila, ki je že 86 let stara, pa ima še dober spomin, da je nekega hlapca zelo pogosto tlačila trenta mora in je zavoljo tega trpel.

Napisal sem vam, kolikor mi je bilo mogoče natanko, moje doživljaje o trenta mori, in če bi še ta ali oni dvomil o tem, se zna to tudi njemu pripetiti.

Nekaj o izrednem dogodku

Ta dogodek, ki smo ga doživeli leta 1960 pri naši hiši, je bil objavljen lani v prvi številki „Nedelje“. Ker je pa mogoče, da ga je ta ali oni spregledal ali pa si ni vzela časa, da bi ga bral, kar se to pri naši mladini rado zgodi, mislim, da je prav, da ga tukaj na kratko zapišem.

Bilo je meseca julija, ko je bilo žito zrelo za žetev in so si kmetje pri delu drug drugemu pomagali. Tudi moja hči A. je bila povabljena na žetev h kmetu M. Ko je šla žet, je imela na roki prstan, ki ga ji je kupila njena teta ob priliki skupnega romanja v Marijino Celje. Bilo je na žetvi več žanjic, in ko so bile opoldne pri kosilu, so še tudi druge videle, da je imela A. tedaj še prstan na roki. Ko je prišlo deklet zvečer domov, je videlo, da nima več prstana na roki in da ga je zgubila pri žetvi na polju. Da bi šel kdo na polje iskat, ki je precej oddaljeno, tako majhno reč, kot je

prstan, to pač nobenemu še na misel ni prišlo, kar je povsem razumljivo. Ker je bil prstan blagoslovljen in na njem podoba celjske Matere božje, se je hči v tej zadevi priporočila Materi božji, kar ni bilo zastoj. Prstan je izgubila v soboto, 30. julija, in ko se deklet v sredo, 3. avgusta, zjutraj zbudi, na svoje veliko začudenje vidi prstan zopet na roki in na istem mestu, kjer ga je nosila prej. Ta prstan, ki ga je izgubila na polju in ga ni pobrala nobena človeška roka, je dobilo deklet tisto noč zopet nazaj, ne da bi pri tem kaj občutilo ali da bi jo kaj motilo pri spanju. K temu moram še pripomniti, da smo spali v isti sobi kot pa deklet, še tudi drugi člani družine in je bila tudi za nas noč mirna, kakor vsaka druga. Zato je vsak dvom o resničnosti tega dogodka popolnoma izključen.

(Dalje prihodnjič)

Korak ji je zastal

Sonce, ki je še pravkar močno gredo, se je začelo skrivati. Še zadnjič je obšlo prekmursko polje, ki ga je prej tako lepo gredo in osvetljevalo. Začeli so se zbirati temni oblaki in postalo je mračno. Ti temni oblaki so spremenili prekmursko pokrajino. Postalo je mračno in pusto. Jasno je bilo, da bo kmalu začelo deževati.

Marija, ki je hodila peš po poti in s cekarjem v roki, je začela hiteti. Z obraza ji je bilo videti, da se boji takega vremena. Čez nekaj časa je začelo tudi grmeti in se bliskati. Še tega

je manjkalo, si je mislila Marija, kajti grmenja in bliskanja se je zelo bala.

Kmalu je bila zelo mokra. Mokri lasje so ji padali po hrbtu. Obleka, ki je bila že vsa mokra, se ji je tesno oprijela telesa. Cekar, v katerem je nosila gospodinjske potrebščine, je tesno tiščala k sebi. A misli so ji bile doma. Kaj dela zdaj njena mati? A kje je oče, ki ga že dva dni ni bilo domov? Najbrž poseda spet v kaki krčmi in zapravlja mesečno plačo. Po licih so ji spolzele solze, ki so se kmalu pomešale z deževnimi kapljami.

Ljudje so vedeli, da živi Marija v zelo hudih življenjskih razmerah, prav tako pa tudi njena mati. Marija je zelo ljubila svojo mater, kajti tudi ona ima težko življenje: gara vse dneve po njivah in dela za svojo Marijo. Oče je bil strašen pijanec in je denar, ki ga je zaslužil, sproti zapravljaj. Sklonila je glavo ob teh mislih in zastokala. Približala se je svoji vasi. Zagledala je njihovo hišo. V primerjavi z drugimi je bila zelo revna. Prav dobro je poznala v njej vsak kotiček, posebno pa še hlev, v katerem sta bili njihovi kravici. Nič več ni tako hitela, čeprav je bila že zelo mokra. Ni se vračala z veseljem domov. Prišla je do vežnih vrat, a korak ji je zastal. Prislonila je uho na vrata. Zasišla je mamino ihtenje. V naglici je odprla vrata in vstopila. Zagledala je nered v hiši in takoj ji je bilo vse jasno — oče je prišel domov pijan, kričaje je nad materjo in metal stvari po sobi. Marija je skočila materi v naročje in jo začela tolažiti. Govorila ji je, naj neha jokati, da bo še vse dobro. Toda ona je vedela, da še dolgo ne bo dobro. Oče se je navadil na pijsko in vedela je, da zlahka ne bo prenehal pijančevati.

Nekaj časa sta sedeli objeti, nato pa sta spet zaslišali očeta, ki se je vračal. Hoteli sta zbežati, a bilo je prepozno. Oče je že bil pri vratih, jih odprl in vstopil. Marija in mati sta zdaj spet pri-

Darujte za tiskovni sklad!

čakovali, da se bo oče drl nad njima, toda zmotili sta se. Mirno je sedel za mizo in si zaril prste v lase. Marija in mati sta se spogledali. Mislili sta, da bo zdaj spet razsajal, toda zmotili sta se. Ko je oče dvignil glavo, sta zagledali v njegovih očeh solze. Majal je z glavo in stiskal pesti. Z drhtečim glasom je čez nekaj časa spregovoril:

„Dovolj je tega pasjega življenja. Tudi jaz hočem živeti, ne samo jaz, tudi vedve hočeta, kajne? Kar je bilo, je bilo, oprostita mi!“

Po dolgem času je Marija spet pogledala svojega očeta z ljubeznivim pogledom. Ni mogla verjeti, da je oče spregovoril te besede. Niti upala ni več, da bodo vsi trije sploh še kdaj zaživeli takšno življenje, kakršnega so pred leti, ko oče še ni pil. A to je bila resnica in Marija je zagledala očeta in mater, ki sta se prijazno gledala. Spoznala je, da se še tudi onadva ljubita.

Marija, mati in oče so zdaj lepo živeli v zadovoljstvu in ljubezni. Hčerka je zdaj ljubila svojega očeta in ni se več v strahu vračala domov. T. N.

Desanka Maksimovič:

Pesnikov kip v parku

Tvoj spomenik bo stal v parku domovine, ki si jo sam ustvarjal, sredi otrok, trepetlik, spomenikov in lip. In kadar bo zarja objela ob kipu kip, bo bronasta pesniška vas zašumela.

Brnela ti bodo senca, kot da pod njimi še zmeraj rojijo misli, v zatonu poletnega dne se iskril tvoj pogled bo, v bron odlit, kot da še vedno gleda lepoto, in ustnice tvoje, razprte molče, bo žaril smehljaj prikrit. V parku domovine, pod trepetlikami, bodo prebirele pesmi tvoje deklice zjutraj v megli, in mislile, polne miline, da tvoje srce še vedno živi in še vedno poje.

Ponoči, pozimi in zjutraj zarana bodo ti fantje kraj kipa hodili, in v parku, zorhanem s sončno lučjo, velike reči govorili. In eno boš s slehernim dnem v domovini in s slednjo stvarjo.

Vedno boš živ in sredi ljudi, pa vendar imel boš obilo samote, zarij, neba in rimskih cesta. Ptičji ti zarod na ramah bo spal, lica temnile ti sence oblakov, poslušal boš dež, kako bo šumljal, in sam boš in svoj sredi nočnega mraka.

Tvoj spomenik bo stal v parku domovine, ki si jo sam ustvarjal, sredi otrok, trepetlik in lip. In ko obsijala bo jutranja zarja ob kipu kip, se zdela bo, kot da se pesniški svet med seboj pogovarja.

Po vsej domovini, vse širom okrog, pa polno bo tvojih ustvarjenih sanj, povsod bodo v mraku dehteli parki, vsa zemlja bo polna srečnih otrok kot jutro golobjih letov, in vedno bo lepše življenje sinov od življenja očetov.

JACK LONDON:

33

TRI SRCA

Ob desni strani je šel Torres. Ves čas so se klicali, da bi se v temi ne izgubili. Tako so lahko opredelili širino rova in tudi nevarnosti ni bilo, da zaidejo v stranske rove. K sreči je imel predor ravna tla, tako da se v temi niso spotikali. Francis ni hotel prižgati vžigalice, ker jih je hranil za skrajno silo. Hodil je zelo previdno, da bi ne bil padel v kako brezno. Pomagal si je, tako da je postavil eno nogo naprej in poskušal, če so tla pred njim trdna, in šele potem je stopil korak naprej. Zato so hodili zelo počasi in prehodili na uro komaj pol milje.

Samo na enem kraju se je rov razcepil. Tu je Francis prižgal vžigalico in opazil, da ni nobenih znakov, ki bi kazali, po katerem rovu naj gredo dalje.

Rova sta si bila podobna kakor krajcarja.

„Edina pot, ki nam preostaja, je eden teh rofov,“ je dejal Francis, „in če nikamor ne pridemo, se vrnemo in poskusimo srečo po drugem. Jasno je samo to, da rova nekam vodita, sicer bi svečeniki plemena Maya ne izgubljali časa s kopanjem.“

Čez dobrih deset minut se je naenkrat ustavil in vzkliknil, da opozori svoja spremljevalca, naj bosta oprezna. Hotel je stopiti korak dalje, pa mu je noga obvisela v zraku. Hitro je prižgal vžigalico in zagledali so, da stoje tik pred ogromno jamo. Z vžigalico se ni dalo posvetiti, tako da bi videli, kako globoka je jama. Vendar so pa opazili, da vodijo v temo neke stopnice, napol naravne, napol izklesane iz skale.

Spustili so se po teh stopnicah in prišli čez eno uro v

ogromno podzemsko jamo, kjer jih je presenetila dnevna svetloba, ki je bila spočetka slaba, potem je pa postajalo v podzemlju tem svetleje, čim dalje so šli. Do izvira te nepričakovane svetlobe so prišli prej, kakor so upali. Francis je odstranil gosto zaraščeno divjo trto in splezal iz podzemlja. Prvi hip se mu je pred očmi tako zablesčalo, da ni mogel razločiti, kje je. Kmalu sta priplezala za njim tudi Leoncie in Torres. Z visoke skale so zagledali pred seboj malone okroglo dolino, široko najmanj tri milje. Visoke gore so jo obdajale od vseh strani, tako da je bila od zunanjega sveta popolnoma ločena.

„To je dolina izgubljenih duš,“ je dejal Torres slovesno. „Slišal sem že o nji, dasi nisem verjel tem pravljicam.“

„Tudi jaz sem slišala, pa nisem verjela,“ se je oglašila Leoncie.

„No, in kaj zato?“ je vprašal Francis. „Saj nismo izgubljene duše, temveč ljudje iz mesa in krvi. Česa bi se torej bali?“

„Ne, motite se, Francis! Le poslušajte, kaj vam povem!“ je dejala Leoncie. „Vse pravljice, ki sem jih slišala o tej dolini v zgodnji mladosti, se ujemajo v tem, da tisti, ki je stopil v dolino izgubljenih duš, nikoli več ni prišel iz nje.“

„Recimo, da je res, kar pravijo,“ se je nasmejal Francis, „toda povejte mi, kako so mogle potemtakem nastati vaše pravljice? Če se iz te doline ni še nihče vrnil, da bi povedal drugim, kakšna je, tedaj res ne vem, kako morejo ljudje sploh vedeti za njo?“

„Tudi jaz ne vem,“ je pritrdila Leoncie. „Povedala sem vam samo to, kar so mi pravili drugi. Sicer pa tem pravljicam nikoli nisem verjela. Toda dolina točno ustreza opisom.“

„Še nihče se ni vrnil iz te doline,“ je pritrdil Torres s slovesnim glasom.

„Kako pa veste, da je sploh prišel sem?“ je vprašal Francis.

„Vse izgubljene duše žive tu,“ je odgovoril Torres. „Videli jih nismo še nikoli zato, ker se iz te doline ne

premaknejo. Verjemite mi, mr. Francis Morgan, da vem, kaj govorim. Saj sem izobražen. Učil sem se v Evropi in tudi v New Yorku sem imel opravke. Dobro sem podkovan v naravoslovju in filozofiji. Vem pa tudi, da nihče, ki ga je usoda zanesla v to zakleto dolino, ne pride več iz nje.“

„No, pa naj bo, toda mi še nismo stopili v dolino, kaj?“ je ugovarjal Francis nestrpnost. „In nikjer ni rečeno, da moramo v dolino. Čemu bi hodili, če se res moramo vrniti. Niti na misel mi ne pride, da pustimo tu svojo glavo.“

Splazil se je na rob strme skale, na kateri so stali, da bi si bolje ogledal nekaj, kar ga je zanimalo. „Če tole ni slamnata streha...“ Francis ni končal stavka. Naenkrat se je pod težo njegovega telesa pomol utrgal in vsi trije so se zatrkali po strmem klancu v dolino. Za njimi se je vsul gramoz, prst in šopi odtrgane trave.

Ustavili so se šele pri gostem grmu in oba moška sta prva planila pokonci. Preden sta pa prihitela Leoncii na pomoč, je tudi ta že stala in se na ves glas smejala.

„Pravkar ste rekli, da nam ni treba hoditi v dolino. Zato smo se pa pripeljali,“ je dejala Francisu smeje. „Zdaj vendar verjamete.“

Toda Francis je bil tisti hip zaposlen. Iztegnil je roko in ujel nekaj, kar se je primikalo po klancu za njim. Bila je Torresova čelada, ki jo je vzel mumiji in pri padcu izgubil. Francis jo je vrgele Torresu.

„Vrzite jo proč,“ je dejala Leoncie.

„To je edino pokrivalo, ki lahko obvaruje mojo glavo vročih sončnih žarkov,“ je odgovoril in vrtel čelado v roki. Naenkrat je opazil na notranji strani napis in oči so se mu zaiskrile. Pokazal je napis Leoncii in Francisu ter prebral naglas:

„Da Vasco“.

„To ime sem že slišala,“ je zašepetala Leoncie.

„Saj ste ga morali slišati,“ je pritrdil Torres. „Da Vasco je bil moj praded. Moja mati se je pisala Da Vasco. V španske kolonije je prispel skupaj s Cortesom.“

„Pridružil se je upornikom,“ se je oglašila Leoncie.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 26. oktobra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 27. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Za našo vas.

TOREK, 28. oktobra: 09.30—10.00 Domače pesmi in viže. — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Šport. — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 29. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Popevke. — Iz koroške literarne delavnice (V. Polanšek: Zaostajanje).

ČETRTEK, 30. oktobra: 13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik. — Aleksander Marodič: Nenavadne zgodbe — 1.: Madame Lynch.

PETEK, 31. oktobra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Začetki slovenskega pouka na Koroškem.

SOBOTA, 1. novembra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor. — Komorna glasba.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 26. oktobra:

10.00—12.00 Diskusija k narodnemu prazniku. Druga republika in njeni državljani — 14.45 Prometni magazin ORF — 15.45 Čudno prijateljstvo, Disneyev film — 16.30 Kako je izginil red 3 — 16.40 Korczak in otroci; dokumentarna igra iz varšavskega geta leta 1941 — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami! — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 150-letnica Johanna Strauša — 21.15 Mala revija — 21.55 Impulzi (8) — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 27. oktobra:

9.30 19. stoletje (3): Za edinost in svobodo — 10.00 TV v šoli: Francoščina — 10.30 Rože za državnega pravdnika — 18.00 Raji živali — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki in šport — 20.00 Šport — 20.50 Ceste v San Franciscu — 21.40 Glasbena poročila — 21.45 Veselje ob glasbi — 22.15 Poročila.

TOREK, 28. oktobra:

9.30 Kemija in fizika v vsakdanjem življenju: Kisline, lugovine soli — 10.00 TV v šoli: Materija in prostor (7) —

10.30 Pes iz Baskerville — 18.00 Bratje Aladschy — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Kaj sem? — 21.05 Posredovalec. Poletje na prehodu stoletja in dvanajstletnikovo počitniško doživetje — 23.00 Poročila.

SREDA, 29. oktobra:

9.30 Kmetijstvo danes (9) — 10.00 TV v šoli: Tako gospodarji denarni zavod — 10.30 Imenovali so ga Kelly — 17.00 Dvojniki — 17.30 Konny in njegovi prijatelji: Srečanje na kolodvoru — 18.00 Vsi moji dragi; zgodilo se je nekega večera — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 21.00 Svet knjige — 21.35 Waltonsovi: Pisatelj — 22.20 Poročila.

ČETRTEK, 30. oktobra:

9.30 Organizacija obrata (9) — 10.00 TV v šoli: Koncil v Konstanci — 10.30 Milijonska stvar — 18.00 Farma Follyfoot: Jon-Jon — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Znanje — aktualno — 21.00 Primeri: Delovni svet večeraj: Učitelj Hofer — 22.50 Poročila.

PETEK, 31. oktobra:

9.30 Umetniške tehnike — 10.00 TV v šoli: Svetovni dan varčevanja: Dvojniki — 10.30 Smrt, kje je tvoja zmagaj? — 18.00 Jetsonsovi: Volitev lepote kraljice — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Poročila, kultura, šport — 20.00 Smrtni ples kraljev, po Shakespearu — 22.10 Gustav Mahler, komponist simfonij — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 1. novembra:

17.10 Zmerom jezca s Snoopom, film Walta Disneya — 18.00 Heinz Conrads — 18.30 Gradiščanski letni časi: Jesen — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.45 Svetniki Avstrije — 22.15 Panoptikum — 22.35 Vohljač, detektivska pustolovščina — 00.20 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 26. oktobra:

15.30 Dunajska kri, po motivih istoimenske operete — 17.15 Poznate melodijo? — 18.00 Spotlight — 18.30 Počastitev avstrijskih svetovnih in evropskih prvakov — 19.30 Lesena slikanica — 20.15 Komensky, drama Oskarja Koschke.

PONEDELJEK, 27. oktobra:

18.25 Angleščina — 19.00 Avstrijsko stoletje: Sarajevo — 20.00 Waltonsovi:

Pisatelj — 20.50 Varnost ima svojo ceno.

TOREK, 28. oktobra:

17.55 Kmetijstvo danes (9) — 18.25 Angleščina — 19.00 Trije možje v balonu — 20.00 Boljša televizija: Televizijski aparat — 20.15 Kri: Pramorje v naših žilah — 21.40 Svetovno prvenstvo v telovadbi v Londonu.

SREDA, 29. oktobra:

17.55 Organizacija obrata (9): Delovno mesto, delovni prostor — 18.25 Francoščina — 19.00 Madžarska ciganska glasba — 20.00 Začelo se je v Rimu; vesela zgodba odpora — 22.10 Svetovno prvenstvo v telovadbi v Londonu.

ČETRTEK, 30. oktobra:

17.55 Umetniške tehnike: Slikanje z oljnatimi barvami — 18.25 Ruščina — 19.00 Ni lahko biti pingvin — 19.45 Dvakrat risarski film — 20.00 Ljudje na renču Shilu — 21.35 Šport — 21.40 Trailer.

PETEK, 31. oktobra:

17.55 19. stoletje (4): Boj knezov — 18.25 Nemščina (29) — 19.00 Življenje potem, film o žrtvi bombnega napada — 20.00 Avstrijska pop-glasba — 21.15 Oton, z Otonom Waalkesom — 22.45 Šport — 22.50 Vodja: Ladja duhov.

SOBOTA, 1. novembra:

17.55 Mali lord — 19.30 Usmiljenost vključena — 20.00 Galerija — 20.15 Tujec, film Luchina Viscontija — 21.55 Zakaj, gorski film Eredenkäuferta — 22.35 Vprašanja kristjana.

TV Ljubljana

NEDELJA, 26. oktobra:

9.40 Poročila — 9.45 Ch. Brontë: Jane Eyre — 10.35 Propagandna oddaja — 10.40 Otroška matineja — 11.30 London: Koncert ob dnevu OZN — 13.50 Poročila — 18.20 Eskimsko poletje — 19.30 TV dnevnik — 21.05 Islandija ni Koromandija.

PONEDELJEK, 27. oktobra:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 18.05 Naši zbori — 18.40 Študij na univerzi: Pravo — 20.05 A. Hieng: Izgubljeni sin — 22.20 TV dnevnik.

TOREK, 28. oktobra:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 11.20 TV v šoli — 17.35 Tjulenji — 17.45 H. Ch. Andersen: Mati — 18.15 Veliki živalski vrtovi — 19.30 TV dnevnik — 21.15 L. N. Tolstoj: Ana Karenina.

SREDA, 29. oktobra:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli —

17.20 Klovn Ferdinand in grajski duhovi — 18.40 Po sledih napredka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Film tedna: Tujci — 22.00 Miniature: Jesenska pesem — 22.10 TV dnevnik — 22.25 Nogomet Češkoslovaška — Anglija.

ČETRTEK, 30. oktobra:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 18.15 Mikrobi in ljudje — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Isto noč — 21.30 Kam in kako na oddih — 21.40 Četrtekovi razgledi.

Plodno književno ustvarjanje . . .

(Nadaljevanje s 5. strani)

sel nov rod ustvarjalcev — ki pravzaprav ne zajema samo povojne generacije, ampak tudi starejše, ki do tedaj niso mogli izžoreti kvalitetnejših stvaritev. V avstrijskem in italijanskem zamejstvu tako lahko danes naštejemo kakih 25 avtorjev, ki se resno in uspešno ukvarjajo z literarnim ustvarjanjem. Pri tem se sproščeno vežejo na ustvarjalne tokove v Sloveniji pa tudi pri obeh narodih, s katerima živijo; njihova estetska izbira je raznovrstna, pač glede na okus in dispozicije in sega od eksistencialističnih izkušenj in neoromanticizma do baročne-ludistične smeri, od obujenega neorealizma do iskanja v smeri literature siromašnega in estradnega. Kot bi ta raznovrstnost v enem zamahu hotela nadomestiti vse izgube časa in izkušnje v preteklosti; seveda pa odraža tudi krizo in zmedo v svetovni literarni situaciji. Vsekakor mislim, da je teh „sto cvetov“ na naših literarnih poljanah imenitna osnova za obnavljanje tradicij in ustvarjanje literarnega ambienta.

Se pred nekaj leti je, zaradi naše nehotene siromaščine nekoliko razumljivo, vladal v Sloveniji do slovenskih zamejskih avtorjev po eni strani aprioren odklonilen odnos, češ — zamejska provinca, zatrtja v svojo tesno realnost in folkloro, drugi pa so nas spet sprejemali s pretirano in omalovažujočo dobrohotnostjo — reveži zamejski, še dobro da sploh so — in pri tem opuščali vsakršne kriterije. Seveda je bil tak odnos ne samo mučen, ampak tudi škodljiv. Zdi se, da smo taka stališča presegli, vsaj upam, saj je naš razvoj zadnjih let, ki sem

PETEK, 21. oktobra:

8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.25 Mladinski film — 18.10 Srečanje oktetrov — 18.45 Steklo v arhitekturi — 19.30 TV dnevnik — 20.40 Kojak — 21.30 625.

SOBOTA, 1. novembra:

13.55 Nogomet: Čelik — Hajduk — 17.50 Metode — 18.15 Kje je resničnost — 18.50 Pričevanja — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 19.55 Derviš in smrt — film — 22.05 V. Ukmar: Integrali.

ga že omenil, ustvaril dovolj realna tla za kvalitetnejše delo, pa tudi za našo večjo prisotnost in težo v literarnem dogajanju na Slovenskem.

Naj omenim vsaj nekaj imen ustvarjalcev: prozaista Florjana Lipuša, pesnika Valentina Polanška, pesnico Milko Hartmanovo, pisateljica Metoda Turnška, pesnika Gustava Januša, ter pesnika Andreja Kokota (navzoč na zborovanju v Beogradu) v Avstriji; v Italiji pa pesnike: Miroslava Košuto (navzoč v Beogradu); Aceta Mermoljo in Bruno Pertot ter prozaistko Ivanko Hergold, ki poleg starejših imen, Milana Lipovca in Alojza Rebena izstopajo iz sicer dokaj kvalitetnega ustvarjalnega povprečja v Trstu.

Realni in smiselni so za književnike v Italiji in Avstriji predvsem ustvarjalni problemi: problem živčnega jezika, problem kako zvoziti čolnič literature mimo Scile aktualne dnevne problematike, ki sili in vdira v literarno delo, in Karibde apolitične vzvišenosti, odmaknjenosti; problem intenziviranja in profesionalizacije pisateljskega dela, problem kompetentne kritike in njenih kriterijev. Ne nazadnje je pomembno vprašanje tesnih kulturnih odnosov z matičnim narodom, obenem pa odprtost do dogajanja pri sosednjem narodu in v svetu.

Važno je sredi vsega razviti lastno individualnost in iz nje ustvariti izrazito in vredno literaturo: to je dovolj velika a tudi hvaležna naloga, ki jo pisatelj imamo ne samo v manjšinskih razmerah ampak tudi v vsaki drugi skupnosti, ki želi naprej, po poti humanega in življenjskega.

„Dobro se spominjam, da sta mi pripovedovala o njem oče in stric Alfaro. Z deseterico svojih prijateljev je šel iskati zaklade plemena Maya. S seboj so vzeli primorsko indijansko plemo Caribov — sto moških in sto žensk — ki so jim nosili prtljago. Na Cortesovo povelje se je pognal Mendora za njimi. In stric Alfaro mi je pravil, da so zagrali Da Vasca s spremstvom v dolino izgubljenih duš, kjer so vsi bili izročeni na milost in nemilost kruti usodi.“

„In najbrž je skušal priti iz doline po isti poti, po kateri smo prišli mi,“ je nadaljeval Torres. „Svečeniki plemena Maya so ga pa ujeli, ubili in napravili iz njega mumijo.“

In Torres si je nataknil na glavo starinsko čelado, rekoč:

„Sonce je sicer že nizko, vendar me pa še pošteno peče v glavo.“

„Meni pa kruli v želodcu,“ je priznal Francis. „Je ta dolina obljudena?“

„Ne vem, senior,“ je odgovoril Torres. „Ohranilo se je Mendorovo poročilo, v katerem pravi, da je ostal Da Vasco s svojim oddelkom tu in da so vsi poginili. Vse, kar vem, je to, da jih onstran pogorja nikoli več niso videli.“

„Zdi se mi, da je ta kraj zelo pripraven za rast različnih užitnih rastlin . . .“ je spregovoril Francis, pa je takoj utihnil, ko je videl, kako Leoncie trga z grma jagode. „Stojte, nikar, Leoncie! Še tega je treba, da bi imeli poleg vseh nadlog in težav še skrbi za prelepo, toda zastrupljeno gospodično.“

„Jagode niso strupene,“ je dejala in jih mirno zobala. „Saj se jim pozna, da so jih kljuvale tudi ptice.“

„Če je tako, mi boste pa že dovolili, da se vam pridružim,“ je vzkliknil Francis in začel navdušeno zobati sladke jagode. „Če bi mogel ujeti ptice, ki so kljuvale te jagode, bi pojedel tudi nje.“

Ta čas, ko so si tolažili lakoto z jagodami, se je sonce spustilo že tako nizko, da je Torres snel Da Vascovo čelado.

„Brez skrbi se lahko tu utaborimo in prenočimo,“ je dejal. „Svoje čevlje sem pustil pri mumiji, Da Vascove

škornje pa v vodi, ko sem jo gazil do pasu. Noge imam vse oprskane, tu je pa mnogo suhih stebel, iz katerih si lahko spletem sandale, da bom lahko vsaj za silo hodil.“

In Torres se je takoj lotil dela. Francis je pa nanesel na kup suhljadi in poskrbel za ogenj, zakaj ne glede na tropsko podnebje so bile noči zelo hladne, ker je dolina izgubljenih duš ležala precej visoko nad morsk gladino. Komaj je dobro naložil suhljadi na ogenj, ko se je Leoncie zvila v klopčič, položila roko pod glavo in krepko zaspala. Francis ji je obložil hrbet s suhim listjem in mehko travo, da bi je ponoči ne zeblo. Sam je pa sedel kraj nje in se globoko zamislil. Nastala je noč — prva noč, ki so jo preživeli v dolini izgubljenih duš.

17

Jutranja zarja nas vodi v dolino izgubljenih duš, kjer sredi naselbine vidimo „Veliki dom“. Meri osemdeset čevljev po dolgem in nad štirideset čevljev počez. Zgrajen je iz opeke. Ozka streha je krita s slamo. Pred tem domom se je v zgodnjih jutranjih urah sprehajal svečenik sonca — stavec in dolgi halji iz domačega platna. Na izrazitem obrazu so se mu poznale poteze nekdanjih conquistadorjev. Glavo mu je pokrivala zlata čepica, zgoraj v obliki srpa okrašena z blestečimi zlatimi čipkami. Mož je bil star, tako da se je komaj še držal na nogah.

Oziral se je proti vzhodu, kjer so se v žarkih vzhajajočega sonca lesketali gorski grebeni. Stavec je dvignil palico in udaril po okrogli zlati plošči, ki je visela na domu. Iz kolib so se takoj pojavile izgubljene duše, moški in ženske, stari in mladi, otroci in dojenčki v materinih naročjih. Vsi so pritekli, da se poklonijo svečeniku sonca. Nedvomno so bile izgubljene duše Indijanci, vendar se je pa večini poznalo, da so španske krvi. Nekateri so imeli čisto španske obraze. Drugi zopet so bili čistokrvni Indijanci. Večina pa je bila mešanica obeh ras. Ženske so nosile skromne halje iz domačega platna, moški pa doma narejene obleke izrazito španskega kroja. Take obleke so nosili Španci za časa Kolumbovih ekspedicij. Vsem se je

poznalo, da jih življenje ne veseli. Samo ena deklica je bila nekoliko živahnejša. Tudi obličje starega svečenika se je razlikovalo od drugih. Bilo je lokavo, poduhovljeno in inteligentno.

Svečenik je razbijal po zlati plošči in izgubljene duše so ga obstopile ter se obrnile proti vzhodu. Ko so prvi sončni žarki obsijali streho „Velikega doma“, je v srednjeveški španščini svečenik pozdravil sončni vzhod in se trikrat globoko priklonil. Vse izgubljene duše so padle na tla in molile sonce. Nato so vstale in začele prepevati. V hipu, ko je svečenik hotel odsloviti vernike, je opazil na obzorju oblak dima. Takoj je poslal tri mladeniče, da se prepričajo, kdo si je drznil stopiti v dolino izgubljenih duš.

„Na prepovedanem kraju je nekdo zakuril,“ je spregovoril svečenik jezno. „Najbrž so naši sovražniki poslali svoje biriče, da nam ukradejo zaklade. Nihče ne sme stopiti iz te doline, zakaj sovražniki so močni in če bi jim kdo pokazal pot, smo izgubljeni. Pojdite! Ubijte nepovabljeni goste, sicer sovražnik pobije nas.“

Okrog ognja so krepko spali Leoncie, Francis in Torres. Torres je imel na nogah nove sandale, na glavi pa Da Vascovo čelado, da bi se v jutranji rosi ne prehladil.

Prva se je zbudila Leoncie — in tako čuden je bil prizor, ki ga je zagledala pred seboj, da nekaj časa ni mogla odvrniti pogleda od njega. Zagledala je tri mlade Indijance. Bili so iz plemena izgubljenih duš. Poslal jih je svečenik, ko je opazil na obzorju oblak dima, z naročilom, naj ubijejo vsakogar, ki ga najdejo. Mladeniči so stali z dvignjenimi loki in napetimi tetivami, kakor da so hoteli izstreliti puščice, pa jih je nekaj zadržalo. Stali so kakor začarani in nepremično zrlili v obraz spečega Torresa. Spogledali so se, povsili loke in zmajali z glavami, kakor bi si hoteli med seboj povedati, da nočejo ubiti tega moža. Pristopili so k Torressu, da si bolje ogledajo njegov obraz, zakaj očitno jih je ta obraz najbolj zanimal.

(Dalje prihodnjič)

Televizija za narodnostne in etnične skupnosti

KOPER. — Televizijska postaja, v celoti namenjena manjšinskim narodnostnim skupinam, je popolnoma novo dejstvo ne samo v okviru informacijskih sredstev, ampak tudi kot izhodišče družbenih struktur katerekoli evropske ali neevropske dežele. In vendar je koprška televizija, potem ko je natančno preučila pomembnost nenavadne formule, sklenila, da jo bo uredničila.

Jasno je, da se je zamisel o postavitvi televizijske postaje, ki bo v celoti namenjena manjšinskim na-

Italijanska narodna manjšina - most med dvema državama

Odbor italijanske zveze za Istro in Reko je pred kratkim v Rovinju podprl in sprejel jugoslovansko-italijanski sporazum o dokončni ureditvi nekaterih odprtih vprašanj med obema državama.

Sporočilo med drugim poudarja, da so pripadniki italijanske narodnostne skupnosti, ki živijo v Jugoslaviji globoko zainteresirani za nadaljnji razvoj in krepitev stikov prijateljstva in sodelovanja med obema sosednjima državama. „Prepričani smo, pravi sporočilo, da bo skorajšnji podpis tega sporazuma prispeval k pozitivni naših pobud in našega dela ter pravilno osvetlil težo in pomen narodnostnih skupnosti“. Sporočilo ob koncu poudarja, da bo doseženi sporazum olajšal uresničitev vseh še neresenih vprašanj obeh narodnostnih skupin v okviru ustavnih določil obeh držav, kar bo omogočilo nadaljnjo krepitev vlog mostu, ki sta ju doslej častno izpolnjevali v korist sodelovanja narodov obeh držav.

rodnostnim skupnostim, lahko porodila samo v Jugoslaviji, in to iz dveh zelo logičnih razlogov, predvsem, ker so tukaj številne narodnostne in etnične skupnosti (naj naštejemo samo nekatere, kot so madžarska, albanska, italijanska, češka, slovaška, rusinska, romskaciganska in druge), drugič pa zato, ker uživajo narodnostne skupnosti zelo jasno določene pravice, ki jih zvezna in republiške ustave izrecno potrjujejo. Torej je bilo zaradi stališč splošne politike do manjšinskih skupnosti skoraj logično, da naj bi le te poleg šol, časopisov in kulturnih krožkov imele tudi svojo televizijsko postajo, prek katere bi svetu med drugim posredovale svoj položaj, ki je popolnoma enakopraven, kadar ni celo privilegirani, in sicer z namenom, da bi narodnostne in etnične skupnosti lahko bile bolj zaščitene v svojih interesih ter proti kakršnikoli možni asimilaciji. Hkrati pa so uspehi, ki jih dose-

zajo narodnostne in etnične skupnosti, samo izraz splošne jugoslovanske politike, saj sta oba dejavnika brez dvoma v medsebojni odvisnosti in tesni povezanosti.

V jugoslovanski postaji bodo hkrati našle prostor slovenska manjšina v Italiji in vse manjšine v Jugoslaviji ter Evrope sploh. Seveda pa bo postavila v ospredje italijansko manjšino. Poleg normalnih programov skupnega interesa bodo zato poglobljeno obravnavali različna stališča in najbolj pereče probleme, ki so povezani z obstojem ter razvojem manjšinskih narodnostnih skupnosti. Tako bo koprška televizija prvič v zgodovini narodov postavila v ospredje narodnostne skupnosti in s tem potrdila svojo doveznost „za uresničevanje pravic narodnostnih skupnosti in za njihov svobodni razvoj v ozračju demokracije, miru in enakopravnega sodelovanja med narodi“.

Sestanek državnikov v Parizu

Predstavniki Bele hiše Ron Nesen je povedal novinarjem, da predsednik Ford odpotuje meseca novembra v Pariz na vrhunski sestanek državnih poglavarjev zahodnoevropskih držav in Japonske. To naj bi se zgodilo med 15. in 17. novembrom, in sicer bo sestanek v okolici Pariza, verjetno v gradu Rambouillet, nekako 65 kilometrov zahodno od glavnega mesta Francije. Na gradu Rambouillet, ki je last države, se večkrat sestajajo državniki.

Tu se bo Ford sestal z državnimi poglavarji ali predstavniki vlad Zahodne Nemčije, Francije, Italije, Japonske in Velike Britanije. Helmut Sonnenfeldt, svetnik v ameriškem zunanem ministrstvu, je ča-

snikarjem dejal, da pričakuje tudi udeležbo Kanade. Prvotno sporočilo ni vsebovalo na seznamu te države. Sonnenfeldt je pripomnil, da ta sestanek ne bo združen s sestavo posebnih protokolov. Število udeležencev sestanka bo zelo omejeno, tako bosta Forda spremljala minister za zunanje zadeve Kissinger kakor tudi finančni minister William E. Simon.

V zvezi s to vestjo poročajo iz Pariza, da gre pravzaprav za sestanek, za katerega je dal pobudo predsednik francoske republike Valéry Giscard d'Estaing. Giscarda je pri tej pobudi podprl zahodnonemški kancler Helmut Schmidt.

Neki novinar je vprašal Sonnenfeldta, ali je res, da Združene dr-

žave niso posebno navdušene za ta sestanek. „Mislim, da ta domneva ne drži,“ je odgovoril Sonnenfeldt. Predsedniku Fordu je ta sestanek dobrodošel. Ta je tudi dejal, da ne pride do sestanka morda zaradi gospodarske krize, pač pa bo srečanje državnikov v ozračju boljšanja krize. Ne Sonnenfeldt ne Nessen nista hotela odgovoriti na vprašanje, ali bo Ford obiskal tudi druge evropske države, med bivanjem v Evropi. Sestanek naj bi pripomogel k izmenjavi gledišč o skupnih problemih. Ako mogoče, naj bi nakazal tudi njihovo rešitev ter pospešil tvorno sodelovanje.

Jugoslovanski dnevi v Hildesheimu

BONN. — V zahodnonemškem mestu Hildesheimu, blizu Hannovera, se bo do decembra zvrstila cela vrsta jugoslovanskih prireditvev v okviru jugoslovanskih dni.

V mestnih likovnih galerijah in muzejih so odprli štiri različne umetniške razstave (naivni slikar zdomec Krešimir Rak, olja, mozaiki in karikature srbskega slikarja Dragana Savića, reliefi in skulpture črnogorskega umetnika Anteja Gržetića ter srednjeveške freske iz Makedonije, Srbije in Črne gore iz narodnega muzeja v Beogradu). Prihodnje dni je na vrsti javna

diskusija o novi jugoslovanski ustavi ter poseben seminar za udeležence študijskega potovanja v Jugoslavijo v organizaciji hildesheimske ljudske univerze.

Na programu jugoslovanskih dnevov je med drugim skupina „Bratstvo“ iz Hannovera, razstava fotografij o sodobni Jugoslaviji, koncert kitarista Jovana Jovičića ter v decembru nastop jugoslovanskih opernih pevcev v Verdijevem „Plesu v maskah“.

VLADIMIR PRELOG — NOBELOV NAGRAJENEC

Nobelovo nagrado za kemijo leta 1975 sta prejela švicarski znanstvenik jugoslovanskega rodu profesor Vladimir Prelog in avstralski znanstvenik John Warcup Cornfort, prvi za raziskave na področju stereokemije organskih molekul in reakcij, drugi pa za raziskave na področju bioloških substanc, pomembnih za farmakologijo in medicino.

Profesor Vladimir Prelog, 69 let star, se je rodil v Sarajevu, študiral in doktoriral je v Pragi. Do druge svetovne vojne je bil docent na zagrebškem vseučilišču. L. 1941 je sprejel katedro na konfederalni visoki tehniški šoli v Zürichu, kjer predava tudi še danes kot švicarski državljan.

Letalski promet med našimi sosednjimi deželami

KRK. — Na otoku Krku se je zaključilo VI. zasedanje o letalskih zvezah med sosednjimi deželami Slovenijo, Hrvaško, Furlanijo-Julijsko krajino ter Koroško in Štajersko. Udeležilo se ga je okrog 60 predstavnikov oblasti, gospodarskih in turističnih krogov ter prizadetih letalskih družb, ki so vzeli v pretres možnosti za krepitev obstoječih letalskih zvez, gospodarsko plat vprašanja in pomen stalnih zvez — tudi s turističnega vidika — med najvažnejšimi središči sosednjih dežel, kot so zlasti Trst, Gradec, Celovec, Ljubljana, Zagreb, Reka in Pulj.

Razpravo je vodil tajnik sveta za letalski promet pri gospodarski zbornici Hrvatske Blažič.

Zasedanja sta se udeležila za Furlanijo-Julijsko krajino Cocinanni in Zaini, iz Štajerske je prišel predsednik turistične zveze Gaisbacher.

Zasedanja sta se udeležili tudi tajnica sveta za promet pri gospodarski zbornici Slovenije Hočevar in podravnatelj za civilno letalstvo pri avstrijskem zveznem ministrstvu za promet Gerda Püchler.

Razprava o prometnih vprašanjih skupnega interesa se je razvila na podlagi treh poročil, ki so jih podali za Julijsko letališče v Ronkah

Augelli, ravnatelj zagrebškega letalskega podjetja „Panadria“ Belamarić in dr. Gaisbacher.

Glede na ugoden trenutek v odnosih med Italijo, Jugoslavijo in Avstrijo so sprejeli dokument, v katerem vidijo obmejne dežele v medsebojnem sodelovanju na področju letalskih zvez tudi možnost za izboljšanje obstoječih letalskih struktur. Gospodarsko sodelovanje med deželami na območju Alpe-Jadran nudi namreč široko osnovo tudi za uresničitev tistih meddeželnih letalskih zvez, za katere so se predstavniki sosednjih področij opredelili že pred dobrim časom. V ta namen bodo obmejne dežele v kratkem predložile ustrezno dokumentacijo pristojnim vladam v Rimu, Beogradu in na Dunaju.

Hkrati s tem se bodo predstavniki sosednjih obmejnih dežel zavzeli na krajevni, deželni in državni ravni, za priznanje javne finančne podpore, ter da bi pristojne vlade s primernimi zakonskimi ukrepi omogočile določitev nižjih tarif za potniški promet na meddeželnih letalskih progah.

Končno so se ob zaključku zasedanja domenili, da bo prihodnje, VII. meddeželno zasedanje o letalskih zvezah prihodnje leto v Celovcu.

Petindvajsetletnica redovništva

Dne 15. oktobra sta dve šolski sestri praznovali 25-letnico redovništva pri naših šolskih sestrah. Sestra Karolina in sestra Gonzaga.

Sestra Karolina je bila leta dolgo v Št. Pavlu, na najstarejši postojanki šolskih sester na Koroškem, potem je bila tri leta prednica zavoda v Št. Jakobu v Rožu, zadnja tri leta zopet v Št. Pavlu, od letošnjega avgusta pa je provincialka koroške skupnosti slovenskih šolskih sester. Doma je v Zvabeku pri Stogartu.

Sestra Gonzaga je bila golenka pri sestrah v Št. Rupertu, bila je nekaj let prefekta pri fantih v Mohorjovem domu v Celovcu, kjer je z velikim uspehom kot mamica znala male fante vzgajati, sedaj pa je nekaj let učiteljica na gospodinjski šoli v Št. Rupertu. Tudi tukaj se z vneto posveča vzgoji

ji izročene mladine. Doma je iz Jesenic — Jerica Kobentar.

Obema jubilatnkama čestitamo za praznik in jima želimo mnogo uspehov pri delu za zavod šolskih sester!

šport - šport - šport - šport

● NOGOMET

KRIVA VRBA — SELE 2:5 (1:3)

Selski nogometaši so bili oba polčasa v precejšnji premoči. Že kmalu na začetku igre, to je v peti minuti, so Selani povedli, potem ko je Nante Olip z močnim strelom presenetil nasprotnikovega vratarja. Malo navrh so izenačili igralci Krive Vrbe, po hudi napaki selske obrambe. V prvem delu igre se je nato rezultat glasil 2:1, in nato 3:1.

V drugem polčasu so Selani kmalu povišali na 4:1, nasprotnik pa je zabil našim še en gol, tako da je bil rezultat 4:2, a končni izid tekme se je glasil potem, ko so Selani zatresli še enkrat mrežo Krivovrbanom, 5:2.

Tekma sama ni bila preveč groba. Omeniti pa je treba, da sta v moštvu Krive Vrbe dva igralca (številka 6 in 8), ki igrata tako surovo, da to s pravim nogometom nima nobene zveze več. Suvala in za lase sta vlekla Petra Olipa in Fridija Maka, in sicer to tako zvito in pretkano, da sodnik, ki je bil sicer dober, objektivni, tega ni opazil.

Gole so dali: Nante Olip, Fridi Mak, Peter Olip, Flori Dovjak in Franc Dovjak.

Igrali so: Hanzl Olip, Weis, Pristovnik, Travnik, Wasner, (Oto Travnik), Nante Olip, Nante Dovjak, Fridi Mak, Franc Dovjak, Peter Olip in Flori Dovjak.

- V nedeljo, 26. oktobra, ob 14.30, igrajo Selani doma na Šajdi z Gospo Sveto.
- Navijači! Prirčno ste vabljeni na tekmo, da boste bodrili domače nogometaše!

GOSPA SVETA — SAK 0:0

Tekma je jasno pokazala, da so trenutno igralci Slovenskega atletskega kluba v hudi krizi. Tako npr. ne znajo napadalci izkoristiti stoodstotnih priložnosti za zadetek. V prvem polčasu tudi niso izkoristili niti enajstmetrovke, kar je dovolj zgovoren dokaz, da jim manjka moralnega miru in pripravljenosti, ki sta nujno potrebna vsake-

mu športniku, če hoče dosežati uspehe na svojem področju.

Vendar upamo, da bodo naši igralci v prihodnjih tekmah, ko bodo igrali z močnejšimi klubi, pokazali, kaj znajo in da se bodo bolje odrezali.

V drugem polčasu je prišel namesto poškodovanega Oražeja v igro Mirko Singer.

Igrali so: Kraut, Lampichler, Oraže (Mirko Singer), Blažs, Hribar, Lipuš, Ferra, Folti in Peter Waldhauser, Woschitz, Hanzl Wieser.

- Prihodnjo tekmo, to je v nedeljo, 26. oktobra, ob 13.30, bo igral SAK na Košatovem igrišču v Celovcu s Škofjim dvorom (Pischeldorf).

ŽRELEC — MLADINCI SAK 1:3 (1:1)

Za senzacijo, bi lahko rekli, so poskrbeli tokrat mladinci SAK-a, ki so zanesljivo premagali na tujem igrišču Žrelčane, trenutno vodečega na lestvici, s 3:1. Čeprav so dobili naši mlajši že v začetku igre prvi gol, se niso dali zbežati in ustrahovati, temveč so korajžno šli v napad in še pred polčasom izenačili na 1:1.

V drugem delu igre so mladinci SAK-a krepko napadali. Tako so iz dveh hitrih protinapadov zatresli še dvakrat mrežo žrelčevega vratarja; enkrat pa so zadeli prečko.

Gole so dali: Polanšek dva, Velik enega.

Igrali so: Zeichen, Britzmann, Perč, Benetik, Smrečnik, Domej, P. Polanšek, Dlopst, Čertov, Velik, Žmaucer.

- V nedeljo, 26. oktobra, ob 15.15, bodo igrali mladinci SAK-a v Celovcu z moštvom Donaua.

- Prijatelji obeh enajsteric SAK-a so prirčno vabljeni, da pridejo v obilnem številu na obe tekmi!

TROBOJ MLADINSKIH ATLETSKIH REPREZENTANC

LJUBLJANA. — Za zaključek sezone na stezi je bil na stadionu v Šiški tradicionalni troboj mladinskih atletske-

reprezentanc Železne županije (Madžarska), Štajerske (Avstrija) in Slovenije. Tako med mladinci kot med mladinkami so bili najuspešnejši domači tekmovalci, ki so tako seveda prepričljivo zmagali tudi v skupnem seštevk.

Med posamezniki zasluži pozornost predvsem ljubljancanka Mojca Mihelčič, ki je dobila tek z ovirami in v skoku v višino s 173 cm izboljšala republiška rekorda za starejše in mlajše mladinke in SFRJ za mlajše.

Vrstni red — moški: 1. Slovenija 184, 2. Železna županija 122, 3. Štajerska 115; **ženske:** 1. Slovenija 69, 2. Železna županija 66, 3. Štajerska 64. **Skupni vrstni red:** 1. Slovenija 253, 2. Železna županija 188, 3. Štajerska 179.

SVETOVNO PRVENSTVO V ARGENTINI

„Svetovno nogometno prvenstvo se lahko začne žu jutri,“ je izjavil Dante Aldo Zavaratelli, zastopnik argentinske nogometne zveze, organizatorja svetovnega prvenstva v letu 1978. „Pripravljani smo, stadioni in 25 milijonov privržencev nogometne igre čakajo na začetek. Naše svetovno prvenstvo bo boljše kot vsa prejšnja. Bolje ga bomo organizirali kot Nemci in Mehikanci,“ je dodal Zavaratelli. In Julio E. Casarello je pristavil: „Nič, prav nič nas ne more odvrniti od tega, da ne bi izvedli prihodnjega SP, ne gospodarske težave in ne nasilja.“

OBLAK IN POPIVODA V NEMČIJI

Dva jugoslovanska nogometaša sta te dni v središču pozornosti športne javnosti v Zahodni Nemčiji. Brane Oblak, ki je slekel vojaško suknjo in se v začetku tedna najavil pri svojem novem klubu Schalke 04 v Gelsenkirchnu ter Danilo Popivoda, ki je po dolgotrajni poškodbi spet oblekel nogometni dres.

Pri Schalkeju upajo, da so z jugoslovanskim reprezentantom dobili igralca, ki bo klubu odlično pripomogel do naslova državnega prvaka. Tisk je tudi poln hvale po dobri Oblakovi igri na tekmi s Švedsko.